

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 12. september 1958

Štev. 37 (853)

Little Rock in Nottingham svari

Little Rock je postal znan že vsemu svetu in se vtisnil vsakomur globoko v zavest kot fana nekulturnosti 20. stoletja. Nahujskana drhal belih divjakov izvaja najhujše nasilje nad »državljani črnega rodu in že drugo leto dosega rasna diskriminacija svoj višek v šoli, kjer črnim otrokom ne dopuščajo, da bi se z belimi tovariši vsedli v isto šolsko klop. Posledice tega divjanja so sila tragične: med šolsko mladino so na dnevnem redu prepripi in pretepi, ki le še bolj poglobljajo medsebojno mržnjo in že v mladih ljudeh zadržujejo odnose med prebivalci bele in črne kože.

Letos so ameriškim rasnim nestrpnostem sledili še angleški in Little Rocku se je pridružila londonska mestna četrt Nottingham. Tudi tam se iz dneva v dan vrstijo spopadi med naščuvanimi mladoletniki ter črnimi prebivalci in ni redek primer, da se črnci v nočnih urah sploh ne upajo več na cesto, ker jih celo policija ne more več zavarovati pred napadi podivjanih pobalnikov.

Vse to se dogaja v 20. stoletju, dogaja se v državah, ki veljajo za glavni predstavnici tako imenovane zahodne demokracije in za bodne kulture, h kateri se tako navdušeno priznava tudi Avstrija. Državi, ki sta doprinesli bistven delež za osloboditev narodov izpod nacističnega nasilja, dopuščata, da se na njunem ozemlju dogajajo stvari, ki so v sramoto sleherni demokraciji in kulturi, stvari, ki bijejo v obraz vsaki besedi o človečnosti in prijateljstvu med narodi. Mar se toliko poveljevana zahodna kultura res izživlja samo še v skrajno sramotnem divjaštvu in krvavem nasilju „civiliziranih belcev“ nad „poganskimi divjaki“, ali je zahodna demokracija v bistvu res le še kruto zatiranje drugorodnih in drugorasnih ljudstev, ki si ne želijo nič drugega kot pa svobodno in enakopravno življenje?

Nekdaj so beli „kulturonosi“ z Zahoda s križem in mečem vsiljevali svojo vero in civilizacijo „poganskim“ plemenom Afrike, danes delajo isto z dolarji in topovi ter pridigajo podjarmljenim narodom o humanizmu, svobodi in bratstvu. Doma pa se prav nad pripadniki plemen, ki so jih osrečili s svojo kulturo in demokracijo, sami vedejo kot najhujši divjaki ter postavljajo na laž svoje lastne besede in obljube. S tem si med zapostavljenim ljudstvom v odvisnih deželah gotovo ne pridobivajo prijateljev, kajti cilji in nameni njihove sebične politike so preveč prozorni; zato se tudi „črni kontinent“ vedno bolj prebuja in nekdanji narodi sužnjev junaško bijejo boj za neodvisno in enakopravno življenje v svobodi.

Nihče naj ne trdi, da so sramotni izgredi proti črncem v Ameriki in Angliji le početje posameznikov. Glavna krivda za te dogodke zadene odgovorne politike in oblasti, kajti rasna diskriminacija ni le izraz čustev posameznikov, marveč je plod deset- in stoletja načrtno gojene hujskaške gonje, plod zločinske teorije o manjvrednosti drugih narodov in ras. Ta krivda je še toliko večja, ker oblasti tudi danes ne kažejo volje, da bi s potrebno odločnostjo posegle vmes ter zagotovile red in mir v deželi, da bi zajamčile svobodno in enakopravno življenje vseh državljanih ne glede na barvo kože. Nasprotno, oblasti s svojim zadržanjem le še podžigajo medsebojno sovraštvo ter z značilnimi primeri rasne diskriminacije razpihujejo protičrnsko psihozo, kakor zelo zgovorno kaže primer ameriške države Alabama, kjer je sodišče obsodilo nekega črnca na smrt „zaradi rop“, ker je neki beli stari ukradel — 1 dolar in 95 centov!

Razumljivo, da tako očitno diskriminiranje s strani oblasti vzbuja le še bolj sovražno nastrojenje do črncev in se ni čuditi, da se končno razvija v odkrite izraze nestrpnosti. Kam vodi potem ta nestrpnost, kažeta primera Little Rock in Nottingham, ki bi morala biti vsemu svetu resno svarilo in opomin.

Kljub temu pa so tudi pri nas na Koro-

Skupna zahteva

koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov

V soboto, dne 6. septembra 1958 so se predstavniki organizacij gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev sestali na posvetovanju v Brucku ob Muri, kjer so razpravljali o posameznih obeh manjšini zadevajočih vprašanjih. Ugotovili so, da so od dneva, ko je Državna pogodba sto-

Zastopniki Hrvatskega kulturnega društva na Gardiščanskem, Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem morajo na svojem današnjem posvetovanju v Brucku ob Muri ponovno ugotoviti, da v nasprotju z javnimi izjavami, češ da je Državna pogodba z dne 15. maja 1955 v celoti izvedena, člen 7 še vedno ni uresničen.

Nasprotno pa se dopušča, da predvsem na Koroškem organizacije razvijajo dejavnost, ki izpodkopava mirno sožitje obeh narodnih delov in je prepovedana po § 5 člena 7.

Takojšnja uresničitev člena 7 Državne pogodbe je torej v interesu mirnega razvoja nujno potrebna.

S poudarkom prosimo avstrijsko zvezno vlado, da poskrbi, da bodo zakonodajne ustanove čim prej v smislu naših predlogov in vlog sklenile izvedbene zakone in da bodo že v proračunu za leto 1959 na razpolago potrebna finančna sredstva.

Hrvatsko kulturno društvo
na Gardiščanskem

Narodni svet koroških Slovencev

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Ne gre le za rešitev šolskega vprašanja

marveč za izvedbo celotnega člena 7 Državne pogodbe

Napoved predstavnikov slovenskih organizacij na tiskovni konferenci o priložnosti šolske stavke ob koncu šolskega leta se je uresničila. Sovinistični hujskači so tudi pričetek šolskega leta izkoristili za svoje temne naklepe in grozili s šolsko stavko. Toda tudi to pot jim ni uspelo pridobiti prebivalstva zase, kajti le v 5 šolskih okoliših so deloma sledili njihovim navodilom. Spet je središče gonje v Pliberku, kjer so še pred kratkim vsi časopisi obžalovali otroke, da se vsled nevarnosti otroške paralize niso smeli udeležiti pliberškega sejma. Hujskačem je prišla celo otroška paraliza prav, da lahko pišejo o skoraj 100-odstotni stavki, kajti v so sedni blaški občini je vsled nevarnosti otroške paralize šola pri Božjem grobu zaprta in velja prepoved obiska šole jasno tudi za učence glavne šole, vsled česar slovenski otroci iz Blata ne morejo v pliberško šolo. Pliberški hujskači pa so veseli, da lahko zapišejo, da so se tudi slovensko govoreči starši priključili stavki.

Toda kljub temu je treba tudi to pot

škem na delu sile, ki prav tako čuvajo narod proti narodu ter ustvarjajo vzdušje nestrpnosti. Se ti ljudje ne zavedajo, da je njihovo neodgovorno prizadevanje zelo podobno sramotnemu početju belih divjakov v Little Rocku in Nottinghamu, ali res ne vidi, da je od hujskanja na narodnostno mržnjo le še majhen korak do zločinskih spopadov? Tudi pri nas je soviniščno hujskanje že rodilo žalostne sadove, še se spominjamo pretepev med šolarji slovenske in nemške šole po letu 1920, zločinov nad župnikom Poljancem in prosvetašcem Habibom, napadov nacionalističnih „Wurfskommand“ na slovenske privrednike v prvih povojnih letih ter končno izpada proti dijakom slovenske gimnazije v Celovcu lani. In spet je v teku strupena gonja proti dvojezični šoli, čeprav je ravno ta ureditev v danih razmerah najbolj primerna za vzgojo k medsebojnemu spoznavanju in razumevanju, s tem pa k strpnemu in prijateljskemu sožitju obeh narodov v deželi, dočim bi uresničitve ciljev soviništnih hujskačev le še bolj razdvojila vasi ter med prebivalstvo vnesla razdor in nestrpnost.

Zato pa bi se tudi pristojne oblasti v deželi in državi morale učiti na primerih Little Rocka in Nottinghama ter odločno nastopiti proti netilcem nemirov, kakor jim to možnost in dolžnost nalagajo zakoni in ustava!

pila v veljavo, minila že več ko tri leta, kljub temu pa člen 7 te pogodbe še v nobeni točki ni bil uresničen. Zato so se ponovno obrnili na zvezno vlado na Dunaju, ki je pristojna za izvedbo člena 7 Državne pogodbe, z apelom, ki se glasi:

Obe osredni organizaciji koroških Slovencev — Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev — sta v zvezi z najnovejšim razvojem na področju dvojezičnega šolstva naslovili na zvezno vlado na Dunaju brzojavko naslednje vsebine:

V zvezi s predlogom koroške deželne vlade z dne 5. septembra 1958 in z odgovorom g. zveznega ministra za pouk z dne 6. septembra 1958 opozarjamo ponovno na naše predloge za rešitev šolskega vprašanja z dne 21. januarja 1958 in v interesu miru v deželi prosimo za ureditev šolskega vprašanja v tem smislu.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Narodni svet koroških Slovencev

ugotoviti, da je napoved šolske stavke klavirno propadla. Od 102 šol so stavkali več ali manj le v Pliberku, na Dješkah, v Vovbrah in Gorjah, medtem ko je v Zgornjih Libučah prišlo nad 2/3 učencev v šolo. Upamo, da bo ministrstvo za pouk, ki je zahtevalo točno poročilo o stavki, vzelo to dejstvo na znanje in spoznalo, da gonja proti dvojezični šoli ne izvira od staršev, marveč izključno iz krogov okoli Südmärke, Heimatdiensta in podobnih organizacij, ki sedaj z vso silo pošiljajo svoje agente po vaseh, da bi jim do konca meseca le uspelo organizirati večje stavko. Imamo poročila o takih zborovanjih v Št. Jakobu, Žvabeku, Železni Kapli itd.

Kako dolgo bo šolska oblast še dopuščala tako rovarjenje proti ustavnim zakonom in Državni pogodbi? Kako dolgo bo državni pravnik še brezdelno gledal na ščuvanje proti veljavnim zakonom in proti zajamčenim pravicam v korist slovenske manjšine na Koroškem? Predstavnika slovenskih organizacij sta v petek, dne 5. t. m. tako šefa deželne šolske oblasti kot zastopnika zvezne šolske oblasti opozorila na to nerazumljivo zadržanje oblasti in izjavila svoje prepričanje, da bi vsi nemiri in spori takoj prenehali, če bi oblat vse krivice klicala na odgovornost.

Ne bo pa nikdar prenehalo hujskanje s popuščanjem hujskačem, ki jim ne gre

ne za skrčenje dvojezične odredbe ne za pravico staršev, marveč konec koncev za upravo zadnj slovenske besede v šoli in dejansko za preprečitev kakršne koli pravice našemu ljudstvu. Zato tudi zadnji socialistični predlog za skrčenje ozemlja in spremembo dvojezične šolske odredbe pri hujskačih ni naletel na razumevanje. Naše stališče do njega smo točno zavzeli že leta 1953, ko so ga prvič objavili, le da sedaj z upravičeno zaskrbljenostjo ugotavljamo, da bi radi izvzeli iz odredbe še nadaljnje tri šolske okoliše in dvojezični pouk skrčili na predvojno stanje utrakvistične šole. To brez dvoma ni sprejemljiva pot za rešitev vprašanja. Koroški Slovenci pa smo svojo dobro voljo in pripravljenost za kompromis sporočili vladi že s svojimi predlogi dne 23. januarja 1958 in vlado na te predloge te dni ponovno opozorili.

Kakor vedno tudi danes ponavljamo: Vprašanje je mogoče zadovoljivo rešiti le v sporazumu s prizadeto manjšino, ne gre pa le za rešitev šolskega vprašanja, marveč za izvedbo celotnega člena 7 Državne pogodbe. V tem primeru brez dvoma tudi ni treba imeti strahu, da bi se morda kdo vmešaval v »notranje zadeve«, čeprav smatramo, da je pogodba vedno zadeva vseh partnerjev in ne nazadnje tudi tistega, v katerega korist je bila sklenjena.

Zgledu Islandije sledijo še druge države

Od 1. septembra naprej že traja spor med Veliko Britanijo in Islandijo, ki je sklenila razširiti svoje teritorialne vode od 4 na 12 milj. Velika Britanija je na ta sklep ostro reagirala in kljub protizakonitosti pošilja svoje ribiške ladje v spremstvu vojnih ladij ribarit v islandske teritorialne vode, kar je groba kršitev mednarodnega prava. Kljub nasilju pa je Islandija trdna pri svojem sklepu in po izjavah zunanjega ministra nikdar ne bo umaknila svojega sklepa, pa čeprav bi se Velika Britanija pritožila pri mednarodnem razsodišču Dem Haagu.

Včeraj pa so se začela v Londonu pogajanja o Farerskih otokih. Danska vlada namreč zahteva spremembo dogovora iz leta 1955. Ta je dopuščal britanskim ribiškim ladjam loviti ribe v obalnih vodah otokov, zdaj pa hoče ozemeljska vla-

da razširiti teritorialne vode prav tako na 12 morskih milj okoli Farerskih otokov. Torej ponoven udarec za Veliko Britanijo.

Medtem ko je Sovjetska zveza priznala sklep vlade LR Kitajske o razširitvi teritorialnih voda na 12 morskih milj, so zahodne države negativno reagirale in vidijo v tem nov moment v speru za kitajske obalne otoke. Predstavniki francoskega zunanjega ministrstva na primer pravi, da francoska vlada obžaluje sleherno razširitev teritorialnih voda na 12 milj, pa naj gre za Islandijo, LR Kitajsko ali katero koli državo. Po francoskem mnenju nasprotuje taka razširitev mednarodnemu pravu in pomorskim normam. Nasprotno pa je predstavnik indonezijske vlade izjavil, da razmišlja tudi Indonezija o razširitvi svojih teritorialnih voda.

Mnenje drugih:

Val šovinizma

Šolsko leto na Koroškem se je začelo v znamenju novih akcij šovinističnih elementov, naperjenih proti zakonitim pravicam slovenske narodnostne skupine. V nekaterih krajih v južni Koroški so krajevni prvaki ljudske stranke in Stranke svobode spet organizirali „šolsko stavko“. Šovinistične organizacije in del tiska hkrati spet govorijo in pišejo o „slovenski nevarnosti“, o „ogrožanju večine“ na Koroškem, o tem, da je šolska uredba iz leta 1945 „nevredna svobodnega naroda“.

Sedanja protislovenska gonja je nadaljevanje akcije, ki se je bila začela že pred nekaj meseci. Takrat so začeli šovinistični elementi po večletnem relativnem zatišju srdito napadati koroške Slovence in jim odrekati njihove pravice. Namen teh akcij je bil očiten: ustvariti umetno napetost med nemškim in slovenskim prebivalstvom in na ta način najprej „dokazati“, da dvojezično šolstvo „ogroža“ večino, potem pa pripraviti dunajsko vlado in parlament do ukrepov, s katerimi bi bile slovenskemu žolju odvzete njegove temeljne pravice...

Takšen zakon (mišljen je osnutek zakona, ki bi za ureditev šolstva določal „pravico staršev“ — opom. ured.) bi bil v nasprotju ne samo z uredbo o dvojezičnem šolstvu iz leta 1945, marveč tudi z določbami državne pogodbe, ki ureja položaj našega žolju v sosednji Avstriji. S to pogodbo je med drugimi posebej prepovedano sleherno delovanje, naperjeno proti pravicam slovenske in hrvaške narodnostne skupine. Toda avstrijske oblasti se ne menijo za to prepoved in dovoljujejo izpade in akcije, ki neposredno ogrožajo pravice koroških Slovencev...

Podžiganje narodnostnega sovraštva in hujškanja proti manjšini ima hudo škodljive posledice za notranje razmere, negativno pa vpliva tudi v širšem smislu. Vsakogar, ki iskreno želi, da bi bili odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo prijateljski, mora nedvomno zaskrbeti sedanjí val šovinizma na Koroškem.

»Ljudska pravica«, Ljubljana, in »Borba«, Beograd.

Demokracija in manjšina

Toda, ali je mogoče, da v vprašanju manjšine odloča večina? Ali s tem ne postane vsaka manjšinska zaščita nesmiselna? Manjšinske politike ni mogoče izvajati z večinskimi sklepi v ozračju narodnostnega ščuvanja, marveč le z resnično demokratičnim mišljenjem...

Odkriti reakcionarji in šoviniisti so se že ob koncu prejšnjega šolskega leta prizadevali, da bi organizirali šolsko stavko, kar jim je v nekaterih podeželskih občinah tudi uspelo. Za začetek novega šolskega leta so napovedali ponovno šolsko stavko, za katero pa doslej niso našli pravega razumevanja pri starših, katerim je učni uspeh svojih otrok bolj važen kot pa hujškanje...

VP se zdaj distancira od šolske ureditve iz leta 1945 in trdi, da je bila svoječasno k temu „prisiljena“, čeprav so se vladne stranke po letu 1945 navdušeno priznavale k tej šolski ureditvi. So bili ti gospodje leta 1945 morda prisiljeni tudi k demokraciji? Njihovo današnje zadržanje opravičuje o tem vprašanje. Doslej so svetohlinsko govorili o tem, da se bojijo samo za učni uspeh vsled slovenske preobremenjenosti otrok. Zdaj pa hočejo doseči razmere, da na tisoče koroških otrok začnejo novo šolsko leto v ozračju najhujšega nadornostnega ščuvanja...

S to nevarno igro pa so sami pokazali, kako malo jim dejansko gre za otroke. Gre jim za to, da bi ustvarili val nacionalističnega ščuvanja, da bi razbili del demokracije...

»Volkswille«, Celovec

Stavka šolarjev v Pliberku

Kakor je bilo objavljeno, je namen, da se na spodnjem Koroškem dne 29. in 30. septembra ter 1. oktobra izvede splošna svarična stavka na vseh šolah...

»Süd-Ost Tagespost«, Graz

Kako ustvarjajo „spontano voljo“ prebivalstva

Če hočemo verjeti »Kleine Zeitung«, potem je v začetku tega tedna prišlo v Št. Jakobu v Rožu do neurja prav posebne vrste: baje je grmelo, ne da bi hkrati tudi bliskalo; grmelo pa je od samega navdušenja in od »spontanosti«, s katero so od Kärntner Heimatdiensta povabljeni rodoljubi izkazovali svoje junaštvo v borbi proti dvojezični šoli. Pa niti čuditi se ne moremo, da je bilo zborovanje tako gromovito, če vemo, da se ga je udeležil tudi sam tajnik Kärntner Heimatdiensta Heribert Jordan, ki je — kakor vse kaže — postal že pravi trgovski potnik v domovinskih zadevah, katerega glavni posel je očitno v tem, da potuje po deželi in prodaja v današnjem času zelo priljubljeno in iskano robo: domovinska čustva. Njemu to tudi ni težko, saj kar prekipeva od same domovinske zvestobe in si je celo na svoj dom blizu Celovca naslikal programatično opozorilo »Nikdar ne pozabi, da si Nemec«!

V smislu tega programa je tudi v Št. Jakobu rohnol proti »nasilju« in »strašni krivici«, ki se baje godi večinskemu narodu (verjetno zato, ker je manjšina tako trmasta, da se noče zlepa odpovedati svojim pravicam, marveč vztraja pri mnemju, da je ravno dvojezična šola najboljše sredstvo za medsebojno spoznavanje in spoštovanje med obema narodoma v deželi) ter v navzočih rodoljubih vžgal tako navdušenje, da je, kakor je razvidno iz pisanja »Kleine Zeitung«, kar grmelo, ko so sprejemali resolucijo proti dvojezični šoli. Sicer ne vemo, kaj in koga so ti ljudje zastopali, saj tako imenovane združenja staršev v tem kraju še ni bilo, marveč se njegovi duhovni očetje

še zdaj borijo s prvimi porodnimi krči, zvedeli pa smo, da je bila zbrana kar precej pestra družina. Bili so domačini, katerim se že ob prvi izgovorjeni besedi (o njihovi pismeni nemščini v njihovem lastnem interesu raje ne bi govorili) pozna, da je njihova materna govorica slovenska, kljub temu pa hočejo biti danes bolj nemški kot vsak pravi Nemec; poleg takih »supergermanov« so bili tudi ljudje, katerih domovinska pravica v Št. Jakobu in na dvojezičnem ozemlju sploh šele plaho poganja prve korenine in so njihovi pojmi o dogajanju pri nas tako zbegani, da bi po njihovem mnenju izvedba člena 7 Državne pogodbe spravila v resno nevarnost »zmago in pridobitve Abwehrkampfa«; prevladovali pa so tisti, ki jim doslej še ni uspelo, da bi popolnoma prekrili svojo rjavo barvo iz neslavne preteklosti z barvo ene izmed današnjih političnih strank. Vsem tem so se končno pridružili še predstavniki »vseh štirih strank« (slovenska skupina, ki je prav tako zastopana v občinskem odboru, seveda ne pride v poštev, ker Slovenci očitno nimamo dovolj domovinskih čustev, poleg tega pa bi morali potem spremeniti tudi še število evangelistov, ki so bili tudi le štirje), da tako izpričajo »nadstrankarski« značaj tega početja.

Vendar pa je ravno v vprašanju tega nadstrankarstva prišlo do prvih resnejših nespornostim, o katerih »Kleine Zeitung« razumljivo molči. Šlo je namreč za to, katera stranka si bo tudi na zunaj pridobila največ zaslug za narod, domovino in Füh... (oprostite, danes to geslo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Čas jesenskih velesejmov

V soboto in nedeljo je odprlo svoja vrata sedem velesejmov velikega formata. Poleg dunajskega jesenskega velesejma so hkrati velesejmi v Frankfurtu, Leipzigu, Kölnu, Offenbachu, Solunu in v Zagrebu.

Zagrebski velesejem je otvoril predsednik republike maršal Tito. Na razstavi je udeleženi 5406 razstavljalcev iz Jugoslavije in 26 drugih držav, med temi tudi iz Amerike in Sovjetske zveze.

Na prostornini 400.000 kvadratnih metrov in s 3700 razstavljalci iz 20 držav se odvija dunajski jesenski velesejem, ki bo kakor je podoba, prekašal vse dosedanje dunajske velesejske prireditve. Pričakujejo 650.000 obiskovalcev iz 60 držav. Velesejem je otvoril zvezni prezident dr. Schöf. Trgovinski minister dr. Bock je v svojem nagovoru opozoril na vedno ostrejšo konkurenco na mednarodnih trgih, zaradi česar je nujna nadaljnja izgradnja trgovin-

skega pospeševanja in je potrebno, da ohrani avstrijska proizvodnja glede kakovosti svoj dober glas ter si po tipizaciji in standardizaciji utira pot k nadaljnji pocenitvi.

Z ozirom na to, da sta letošnja sadna letina in pridelek zelenjave v Avstriji rekordna, je kmetijska razstava na dunajskem velesejmu osredotočena na parole: »Uživajte več domačega sadja in zelenjave« ter »Napij se do zdravega z naravno pristnimi sokovi«. Kmetijski minister Thoma je opozoril tudi na poostreno konkurenco na kmetijskem sektorju, ki ne zahteva samo visoko kvalitete proizvoda, temveč tudi oblikovno konkurenčno spravljanje blaga na trg. Kjer bi pogoji za ustrezajočo in zahtevno ponudbo blaga na trg pri posameznih obratih ne bili dani, jih je treba izvesti v okviru združenih organizacij, kar velja v polni meri tudi za naše kmetijstvo.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslovanski izvoz tobaka je znašal v prvih sedmih mesecih letošnjega leta 15.685 ton v vrednosti 5400 milijonov dinarjev. Lani v istem času je izvoz znašal le 9000 ton v vrednosti 2900 mil. dinarjev. Povečanje izvoza tobaka gre predvsem na račun eksporta v dežele Daljnega vzhoda, pred vsem pa v LR Kitajsko, ki je letos prvič nastopila v Beogradu kot veliki kupec jugoslovanskega blaga. Razen tega pa je močno narasel tudi izvoz jugoslovanskega tobaka v zahodne dežele, predvsem v ZDA, kamor so izvozili predvsem tobak boljše kvalitete.

Velike količine zlata v Sovjetski zvezi. Na nekem zlatem polju v območju porečja reke Lene v Vzhodni Sibiriji so pred kratkim našli 5,18 kg težko kepo zlata. Pred tem so na tem področju odkrili še večje kepe zlata, med njimi dve po 10 oz. 12 kg. Največjo kepo zlata na področju Sovjetske zveze pa so našli v preteklem stoletju v Uralu. Kepa je tehtala 36,21 kg.

Premog iz Vzhodne Nemčije za Avstrijo. V nedeljo je Avstrija sklenila na velesejmu v Leipzigu pogodbo s katero je kupila v Vzhodni Nemčiji 1,5 milijona ton rjavega

premoga. Omenjeno količino bo Avstrija uvozila iz te države do leta 1961. V načrtu pa je še pogodba o nakupu 500.000 ton kalija v Vzhodni Nemčiji. To je prva večja dolgoročna pogodba, ki jo je Avstrija sklenila z DR Nemčijo.

Prevoz potnikov in avtomobilov čez Rokavski preliv je bil na novo urejen. Tako je začela pred kratkim obratovati posebna ladja, na kateri je prostora za 160 vozil in 1000 potnikov. Vožnja med Francijo in Anglijo traja poldrugo uro. Ta ureditev je precejšnega gospodarskega pomena za obe deželi in tudi za ostale evropske države, ki imajo trgovske zveze z Anglijo, ker bodo potniki brez nadaljnjega lahko potovali kar z avtomobili.

Nemški privatni podjetniki so imeli v prvem semestru letošnjega leta okoli 350 milijonov mark svojege kapitala investirane v inozemstvu. Kot poroča nemški industrijski institut Freitag, so privatni podjetniki iz Zahodne Nemčije od leta 1952 v inozemstvu investirali že nad 2 milijardi mark. 45 % teh investicij je predvsem odpadlo na dežele v razvoju, in sicer v Srednji in Južni Ameriki.

PO ŠIRNEM SVETU

Peking. — Ministrski predsednik LR Kitajske Ču En Laj je dal daljšo izjavo o napetem položaju na področju Tajvana in Daljnem vzhodu sploh. Ostro je polemiziral z Dullesom glede na njegovo izjavo, da si ZDA pridržujejo pravico poseči v spor zaradi Kvemoja in Macuja. Hkrati pa je izrazil pripravljenost na nova pogajanja o ureditvi spornih vprašanj. Pogajanja naj bi bila na ravni veleposlanikov.

Washington. — Vlada ZDA je izrazila pripravljenost obnove pogajanj z LR Kitajsko na ravni veleposlanikov. ZDA pa nimajo namena, da bi sklenile kakršenkoli sporazum glede pravic tajvanske vlade. Ameriško-kitajska pogajanja na ravni veleposlanikov so bila s presledki v Ženevi vse od avgusta 1955 do decembra lani, ko je bil ameriški veleposlanik Johnson imenovan na drug položaj, na njegovo mesto pa niso imenovali nobenega drugega predstavnika za ta pogajanja.

Kairo. — Alžirska fronta narodne osvoboditve je objavila, da je bilo v spopadih s Francozi v času od 5. do 31. avgusta ubitih 1916, ranjenih pa 1040 francoskih vojakov. Spopadov in prask je bilo 314. Osvobodilni borci so v tem času zaplenili 610 kosov orožja, uničili 264 vojaških vozil, poglaj v zrak 7 vojaških tovornjakov, sestrelili ali poškodovali 93 francoskih letal in zažgali 110 farm francoskih naseljenčev, spremenjenih v vojaška oporišča.

Bagdad. — Vlada je odredila amnestijo za vse politične kaznjence, ki so bili obsojeni na ječo od 1. septembra 1939 dalje. Dekret o tem tudi določa, da jim mora biti vrnjeno vse premoženje, ki je bilo zaplenjeno. Dekret izreka priznanje tudi upornikom iz leta 1941, ki jih je vodil Rašid Ali Kailani. Ta se je sedaj po 17-letnem pregnanstvu vrnil v Irak.

New York. — Predsednik ameriške delegacije v OZN je izjavil, da bodo ZDA sprožile nov predlog o miroljubni uporabi vesoljnega prostora in ga kasneje predložile OZN. Predstavnik ZDA je dejal, da se bo predlog nanašal na »mednarodno sodelovanje v bodočih raziskavah vesoljstva« in da se bo imenoval »Vesoljstvo za mir«.

Aden. — Britansko letalstvo je napadlo jemenske položaje ob meji. Uradno poročilo pravi, da je do napada prišlo zaradi tega, ker je jemensko topništvo obstreljevalo britanski vojaški konvoj.

Pretoria. — Novi južnoafriški predsednik dr. Warwurd je zagovarjal v govoru po radiu politiko doslednega rasnega razločevanja. Rasne nespornosti bomo lahko odpravili, je dejal, če bomo upoštevali rasno razločevanje povsod, kjer je to mogoče. To ne pomeni nobenega pritiska, ampak nasprotno, vsem prebivalcem nudi vse možnosti za napredek v okviru njihove strokovnosti.

London. — Neka britanska brigada, nastanjena na Cipru, bo zamenjala letalske enote, ki so trenutno v Jordaniji. Omenjeni sklep razlagajo kot priprave za prezimovanje britanskih čet v Jordaniji. Predstavnik za tisk britanskega zunanjega ministrstva je v zvezi s tem razlaganjem izjavil, da bo Velika Britanija izvajale sklepe resolucije Generalne skupščine OZN o tem problemu.

Tel Aviv. — Izrael namerava prositi ZDA za finančno pomoč. Sredstva bi rabili za izvedbo načrta pri regulaciji reke Jordana, da bi tako lahko namakali puščavo Negev v južnem Izraelu. Pomoč bodo zahtevali na podlagi priporočila ameriških strokovnjakov. Slednji menijo, da je mogoče v Izraelu in Jordaniji izvesti potrebna irigacijska dela na Jordanu.

Pariz. — Na seji zunanje-političnega odbora francoske skupščine je Maurice Schumann izjavil, da bo Francija nadaljevala s pripravami za atomske poskuse, ker še ni dosežen sporazum za ustavitev poskusov in prepovedi jedrskega orožja. Na vprašanje, kdaj bi Francija lahko izvedla prvo atomsko eksplozijo, je Schumann odgovoril, da je to zdaj še skrivnost.

Naročimo knjižni dar Slovenske prosvetne zveze

Kakor smo na tem mestu že pisali, zbirajo Slovenska prosvetna društva naročnike za knjižni dar Slovenske prosvetne zveze. V bodoče si bomo vsakoletni knjižni dar SPZ zagotovili le s predhodnim naročilom in vpisom v seznam njegovih naročnikov. Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze za prihodnje leto bo obsegal naslednje knjige:

1. Koledar slovenske Koroške za leto 1959
2. Ivan Ribič: Sin, povest
3. Honoré de Balzac: El Verdugo in druge zgodbe
4. Tone Seliškar: Velika gala predstava, mladinska povest
5. Poljudnoznanstveno delo: Kruh
6. knjigo: Lepo vedenje

Iz kratkega opisa knjig, ki smo ga priobčili in ki ga imajo Slovenska prosvetna društva, je razvidno, da je letošnja zbirka izredno lepa in pestra, zaradi opisa zgodovine organiziranega slovenskega prosvetnega življenja na Koroškem, ki ga bo za 50-letnico prinesel Koledar slovenske Koroške, pa bo še posebej privlačna za vsako slovensko družino.

Vsaka slovenska družina naj se naroči na knjižni dar SPZ. Z naročilom si bo vsako leto za dolge zimске večere zagotovila lepo in privlačno čtivo za staro in mlado. Slovenska knjiga je že vsa dolga desetletja s svojo lepo in globoko vsebino ter poljudnim in lahko razumljivim obravnavanjem najbolj zamotanih zgodb in dogajanj vabila družino k večerom lepe domačnosti in budila željo po tovrstnem spoznavanju življenja in dogajanj doma in v svetu. Tudi v času, ki je poln razburljivih in prevratnih dogajanj, brez knjige ni mogoče biti polnovreden človek. Nasprotno je prav knjiga — napisana v našem materinem jeziku in iz sveta, ki nam

je blizu — ob razburljivih, senzacionalno našopirjenih, plehkkih in zavajajočih vesteh, ki jih prinašajo časnikarska podjetja in eter, naš najboljši prijatelj in dobrotnik, ki nam deli ure duševnega užitka in miru ter nam prinaša prepotrebno znanje in spoznanje dogajanj okoli nas.

Že vedno je bilo tako in danes ni drugače: Spoštljivo se obračamo za nasvet in mnenje svojega sosesa, ki ljubi knjigo in branje. On nekaj vé in nekaj zna, on lažje oceni dogodke v pravi luči. Prav to pa nas napotuje, da spet vzljubimo knjigo, ki smo se ji v vrvežu časa odtujili.

Slovenska prosvetna zveza nam s svojim knjižnim darom po najnižjih cenah

vsako leto postreže z izbranim čtivom. Širimo to čtivo v družini, med sorodniki, prijatelji in znanci doma in v tujini. Ne pozabimo, da je najlepše in najtrajnejše, hkrati pa najcenejše darilo ob božiču, novem letu, rojstnem dnevu ali ob drugi priložnosti prav zbirka knjižnega daru SPZ. Naročimo toliko zbirk, kolikor jih bomo v te namene tekom leta potrebovali. Tako bo knjižni dar SPZ postal tudi posrednik vezi med nami in rojaki v tujini.

Vpišimo svoja naročila v seznam naročnikov pri Slovenskih prosvetnih društvih ali pa sami napišimo in podpišimo naročilnico s polnim naslovom vseh oseb, za katere knjižni dar SPZ naročamo.

Ob začetku VIII. letnika „Mladega roda“

Zopet so se na stečaj odprla vrata in mladina stoji pred novimi nalogami — prisvojiti si v novem šolskem letu čim več znanja za življenje. Medtem ko so naši šolarji uživali počitnice, so marljivi učitelji že pripravljali snov za novo šolsko leto — sem spada tudi priprava »Mladega roda«, ki je letos vstopil že v osmi letnik svojega izhajanja in je sedaj številka 1/2 letošnjega letnika že na razpolago učiteljem in učencem na dvojezičnih šolah.

»Mladi rod« je doslej v vseh letih izhajanja uspešno izvrševal svojo vlogo, biti dober pripomoček pri pouku v slovenščini, saj doslej če ni izšlo primernih knjig za naše šole. Zato so se učitelji dvojezičnih šol zatekli k samopomoči in začeli izdajati list, ki je bil doslej uspešen prav zaradi smotne ureditve in razporeditve snovi, prirojene posameznim učnim programom in času ustrezajoče.

Že prva dvojna številka novega letnika »Mladega roda« obeta, da bo list tudi v bodoče ostal pri stari in preizkušeni tradiciji. Vsebinsko je pester in lepo ilustriran ter prav gotovo za mladino privlačen. Številka je posvečena jeseni, ki s hitrimi koraki prihaja v deželo. Primerno izbrani spisi: »Jesen«, »Hodimo v šolo«, »Krompir pobiramo«, »Uganka ptičje selitve«, »Odpadanje listov« in pesmi: »Alenka učenka«, »Čizek«, »Jesen« govorijo o jesenskih opravilih, o začetku šole in o skrivnosti ptičje selitve. Vsekakor so spisi in pesmi, ki jih učitelj pri pouku v jeseni lahko smotno uporabi, za mladino zanimivi in časovno blizu.

Tudi tokrat so za poživitev čtiva zastopane pri mladini tako priljubljene pravljice: »Nezadovoljna smrečica«, »Pijani škrt«, »Skala pri Globasnici« ter pesem »Divji mož«. Basen »Labod, rak in ščuka« ter Suhodolčanova igrice »Najlepše na svetu je, če drug drugemu pomagamo« sta prav gotovo vzgojnega pomena, ker le v slogi in medsebojni pomoči je moč. Za

pouk zelo primerne so tudi »Jezikovne vaje«, ki bodo olajšale pouk slovenske slovnice. Za poživitev zemljepisnega in zgodovinskega pouka pa bodo služili članki: »Prihod starih Slovencev v alpske pokrajine«, »Korošci«, »Odkritje Havajev«, »Babilonski stolp«, »Dolina Bele in okoliš Železne Kaple«, »Črna kraljica« in »Dan avstrijske zastave«. Poučnega značaja je tudi spis »Nekaj o spanju«. V listu so zastopani tudi pomembni slovenski literati, Cankar z odlomkom iz knjige »Moje življenje« in drugi pesniki. In tudi Stric Tonej je objavil nekaj prijetnih dopisov svojih mladih prijateljev iz raznih krajev Koroške.

Na drugi strani ovitka sta dve ljubki pesmici »Lipej pa raja« in »Jaz bi rad cigajnar bil«, ki se jih bodo mladi pevci prav gotovo naučili peti. Prva stran ovitka prikazuje dvojezično šolo v Mariji na Zilji. Nekaj ugank v notranjosti lista ter »Magični trikotnik« pa bodo v veselje zvestim ugankarjem. Splošen vtis o listu je dober in pričakovati je, da ga bodo na dvojezičnih šolah s pridom uporabljali.

Čebelarški muzej v Sloveniji

Pri Glavni zadrugi zvezi Slovenije je ustanovljena komisija, ki izbira predmete in dokumente o razvoju čebelarstva v Sloveniji. Ta material bodo kmalu razstavili v stalnem čebelarškem muzeju, ki bo prvi te vrste v Jugoslaviji. Muzej bodo po vsej verjetnosti uredili v Kranju, saj se je prav na Gorenjskem najprej začelo razvijati napredno čebelarstvo. Pa tudi prvi znani čebelar v Sloveniji — Janša, ki je poučeval sodobnike o naprednem čebelarstvu že pred 200 leti, je bil doma na Gorenjskem.

Najbolj zanimivi predmeti, ki bodo razstavljeni v tem muzeju, bodo prav gotovo panji, ki so stari tudi nad 200 let. Ti panji so poslikani z motivi iz vsakdanjega življenja in iz mitologije.

Kako dolgo bomo še čakali?

Sestavni del avstrijske Državne pogodbe z dne 15. maja 1955, ki je dne 30. junija 1955 tudi formalno začela veljati, je člen 7, kateri vsebuje določila o zaščiti slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in se glasi:

§ 1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.

§ 2. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelk šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

§ 3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gadiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščan kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.

§ 4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.

§ 5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

Na podlagi teh določil je bila do sedaj ustanovljena edino le Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu.

Vsa ostala določila so do danes ostala neuresničena! Koroški Slovenci vprašujemo: Kako dolgo bomo še čakali?

Bilanca Salzburškega festivala

Na letošnjem festivalu v Salzburgu je bilo 86 različnih prireditev, ki jih je obiskalo skupno 91.820 obiskovalcev. K temu pride še 16.300 obiskovalcev javnih generalk, ki jih je bilo 15, tako da je bilo letos pri 101 predstavi 108.120 ljudi navzočih. Prireditev se je udeležilo tudi 755 dopisnikov raznih kulturnih revij in časopisov iz 38 dežel. 663 poročevalcev je bilo iz Evrope, 92 pa iz prekomorskih dežel. Vsekakor je letošnja množična udeležba pri festivalskih prireditvah rekordna in pomeni za tovrstno kulturno izživljanje v Avstriji — v Mozartovem rojstnem kraju — velikanski uspeh. Uspeh je še tem večji, ker je bila množično zastopana pestra mednarodna publika — saj so bili zastopani med občinstvom vsi kontinenti našega planeta.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Primerjava je zelo zanimiva. Medtem ko je znašalo razmerje glasov DC do volilcev vseh ostalih italijanskih strank leta 1948 v odstotkih 21,70 % nasproti 15,50 %, se je ob volitvah leta 1953 ravno obrnilo, ker je tokrat samo 17,38 % volilcev dalo svoje glasovnice DC, ostale italijanske stranke pa so dosegle 22,37 % oddanih glasov. Še bolj nazorno pa nam to spremenjeno razmerje sil potrди primerjava absolutnih števil, ki povedo, da je imela leta 1948 DC za seboj 37.487 volilcev, vse ostale italijanske stranke pa skupno le 26.730; nasprotno pa je leta 1953 samo še 34.818 volilcev dalo svoje zaupanje DC, medtem ko so zbrale vse ostale italijanske stranke tokrat 44.296 volilcev, torej skorajda še enkrat toliko kot pri prejšnjih volitvah!

Kar pa je najbolj poučno je dejstvo, da je nazadovanje pripadnikov DC šlo v celoti v korist socialistične levice na eni ter skrajne desnice na drugi strani, medtem ko je z DC v rimski vladi povezana sredina socialdemokratov in republikancev tudi utrpela očitno izgubo. Mislimo, da je v teh številkah delno potrdilo pravilnosti naše sodbe, da v izpostavljenem političnem položaju Italijanov v Južni Ti-

rolski nobeni stranki nista možni nobena nejasnost načel in slepomišljenje v socialnih in nacionalnih vprašanjih, ako noče izgubiti položaja med volilci in s tem svojega vpliva na politično odločanje v pokrajini.

Čeprav po številu volilcev na drugem mestu, je po svojem odnevu v široki (deloma tudi strankarsko drugače usmerjeni) italijanski javnosti v pokrajini posebno važno stališče mešanske sredine, ki ima zaradi socialnega sestava italijanskega prebivalstva Južne Tirolske dalekosežen vpliv na politični razvoj v deželi. Če izvajamo najbolj ekstremno krilo novofašistov (MSI), mešanski krogi raznih strank opozicije od zmernih novofašistov in monarhistov pa do republikancev in socialdemokratov ter dela Nennijevih socialistov in dobršen del volilcev DC več ali manj najbolj odobrava stališče do Nemcev Južne Tirolske, kakor ga je ob priliki občinskih volitev maja 1956 zavzel v posebni razpravi pokrajinski tajnik Liberalne stranke (PLI) dr. Raffaele Casali.

Razprava je odgovor na poizkus voditeljev nemške SVP, da bi s sklicevanjem na svojo zaslombo med nemškim prebivalstvom, nikakor pa (po prepričanju liberalcev) skladno z interesi tega prebival-

stva, ustvarili neki »problem Južne Tirolske« v smislu obnove nacionalnih in ozemeljskih zahtev in iredentizma.

Takšno vprašanje, pravijo liberalci, ne obstoja, ne kot vprašanje mednarodne politike, ne kot notranji problem, niti kot moralna obveza.

Na področju mednarodne politike, pravijo je Južna Tirolska dokončno italijanska. Potrdilo tega je še posebno Pariški sporazum, »ki predstavlja, ob istočasnem slovesnem in stvarnem priznanju italijanske suverenosti, dokončni dvostranski instrument sožitja in sporazuma, ki izključuje vsako preko tega segajočo razpravo, odpravlja vsako dvoumnost in ne dopušča več izpadov špekulacije in spletk.«

Manjšine so vedno obstojale in bodo tudi v bodoče pravijo liberalci. Vendar smatrajo problem manjšin v modernem svobodnem svetu rešen s pomočjo krajevnih, liberalnih in demokratičnih samouprav, ki imajo vedno večjo bodočnost zaradi potrebe po skupnem gospodarstvu s sosednimi narodi in zaradi vedno bolj strnjene politične vzajemnosti med njimi, kar je vse samo uvod k Združenju narodov.

Iredentizem liberalno stališče obsoja kot »nesmisel, ki povzroča samo jalovo nerazgledanost, onemogoča sodelovanje v medsebojnem sožitju ter zadržuje in zakasnuje razvoj in blagostanje ljudstva, ki tvori evropski kulturni svet.«

Problem Južne Tirolske je izključno italijansko notranje vprašanje, ki briga samo Italijo in njeno vlado, ker je suverenost Italije do Brennerja dokončna in izven razpravljanja. Če se svoboda uporablja zato, da bi se to suverenost izpodkopavalo, je država upravičena, da proti takšnemu pojmovanju svobode zaščiti nedotakljivost državne celote.

Liberalci smatrajo, da Južna Tirolska potrebuje ureditev, ki je možna z izvedbo dveh stvari: V prvi vrsti z dokončno izvedbo nekaterih točk Sporazuma De Gasperi-Gruber; nadalje pa s pomočjo sožitja, ki ga je treba razvijati s tesnim in objektivnim sodelovanjem v skupno korist, brez predsodkov in brez predpravic brez zapiranja v lastni krog, na ravni brezpogojne enakosti in enakopravnosti, v okviru in ob spoštovanju suverenosti Italije.

Značilno za vplivnost tega stališča italijanskih liberalcev Južne Tirolske do vprašanj sožitja z nemško manjšino v pokrajini je, da je skoraj povsem iste misli in zaključke iznašal v svojem govoru v septembru 1956 v Bozenu tudi minister za notranje zadeve v centralni rimski vladi Tambroni in z njimi sprožil hude napade propagandnega aparata SVP. Vendar je rimska vlada do slej v bistvu v smislu teh izjav ravnala.

(Nadaljevanje sledi)

Otroci so se vrnili z juga

zdravi, naužiti sonca in svežega morskega zraka

Vsak dan je prinašal otrokom v koloniji ob Jadranskem morju kaj novega, prijetnega in zanimivega ter vse prehitro jim je minilo tritedensko letovanje. Vendar so se radi vrnili tudi domov k svojim staršem in vaškim prijateljicam ter prijateljem, deloma tudi zaradi tega, da bi jim mogli čimprej povedati o vsem lepem in pestrem doživetju, ki so ga bili deležni v teh kratkih tednih.

Preteklo soboto so se vrnili navdušeni, veseli in zdravi. Srečni starši, ki so jih pričakovali na dohodnih postajah, so se veselili z njimi.

Morje, sonce in zrak so otroci uživali v Crikvenici v domu »Car Nikola«. Zelo kmalu so se vživeli in sklenili medsebojno prijateljstvo. Dolgčasa niso poznali, saj jim je bil dan še prekratek za igranje in kopanje. Pogosto so šli pod nadzorstvom vodičev na trg, da so kupili sočnega južnega sadja. Za one, ki so imeli veselje z nogometom, so našli lepo igrišče, kjer so tekmovali proti hrvaškim tovarišem, ki so tudi letovali v bližini.

Poleg različnih iger, plesanja kola in podobnega pa je bilo za otroke seve najbolj privlačno kopanje v morju. Pravili so, kakšno veselje je bilo razposajeno skakati v vodi. Mnogi so se v morju kar dobro naučili plavati. Lega doma, kjer je bila skupina nastanjena, je zares čudo-

vito krasna. Lastna lepa plaža je bila zelo prijetna in ugodna za tako veliko kolonijo.

Izletno vožnjo s parnikom na otok Rab so otroci prestali brez težav. Zanimiva vožnja na otok je trajala tri ure ob najlepšem vremenu vzdolž jadranske obale. To doživetje bo ostalo vsem v trajnem spominu in marsikdo jim bo doma zavidal za lepo prebiti čas. Povedali so še, da so na parniku srečali tri mlade Slovenke in kaj kmalu so zapeli lepe domače pesmi, da se je razlegalo po sinjem morju.

Zapustil nas je vrl mož

Št. Janž v Rožu. — V ponedeljek, dne 1. t. m., smo pokopali Ruperta Schweigerja, p. d. Žavnika v Št. Janžu v Rožu, enega izmed najbolj zvestih korenin našega naroda v okolici.

Pokojni je že kot mlad fant z veliko požrtvovalnostjo sodeloval pri naši prosvetni organizaciji. V prvi odbor izobraževalnega društva za Št. Janž in okolico, ki je bilo ustanovljeno leta 1908, je bil izvoljen za tajnika. Leta 1911 so v okviru društva ustanovili telovadni odsek »Orel«, pri katerem je bil Schweiger nekaj časa predsednik. V prosvetnem društvu je bil dolga leta dober igralec in vnet tamburaš. Poleg časa, ki ga je kot kmečki fant po-

Kakor zagotavljajo, resnih obolenj ni bilo med njimi. Pa tudi ni čudo, saj je medicinska sestra prav skrbno bdela nad zdravjem otrok.

Kakor rečeno: vsak dan novo, vsak dan lepo — takšno je bilo življenje mladih koroških letoviščarjev na Jadranu. Okrepjeni in zdravi so prišli domov ter s svežimi silami vstopili v novo šolsko leto in se bodo tudi radi učili svojega materinskega jezika. Spomin na letovanje bo ostal lep in dolgo, v srcu pa so hvaležni vsem, ki so jim letovanje omogočili.

svečal naši organizaciji, je mnogokrat doprinašal tudi gmotne žrtve za društvene namene. Ni majhna njegova zasluga, da se je v letih od 1908 do 1914 dvignilo v šentjanski okolici prosvetno življenje do vrhunca. Njegova živahna organizacijska dejavnost je bila občudovanja vredna tembolj, ker je že kot 20-letni fant trpel na boleznih nekake kostne tuberkuloze na nogi.

Po prvi svetovni vojni pa se je vključil tudi v zadržno organizacijo. Marljivo je sodeloval kot odbornik Hranilnice in posojilnice Št. Janž v R. ter Živinorejske zadruge v istem kraju. Nekaj časa je naše koristi zastopal tudi v občinskem odboru. Povsod, kjer je kot odbornik sodeloval, so ga cenili kot marljivega in sposobnega člana ter je s svojimi preudarnimi nasveti in dragocenimi izkušnjami veliko koristil.

V času nacizma je stal z vso vnemo in srcem na strani narodnoosvobodilnega gibanja. Žal, da se je njegovo zdravstveno stanje močno poslabšalo ter je bil dalje časa navezan le na svoj dom.

V starosti 72 let je Rupert Schweiger na srčni oslabelosti preminul. Z njim je legel v grob kos zgodovine prosvetnega društva Št. Janž v R. Počivaj v miru, dragi tovariš Rupan, v domači slovenski zemlji, ki si jo tako goreče ljubil in se za njo žtvoval. Ohranili te bomo v lepem in trajnem spominu. Žalujemo Schweigerjevi družini pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Razne vesti iz Koroške

V gospodarskem posloplju Ferdinanda Kröplja v Blačah je v soboto proti večeru izbruhnil požar ter uničil poslopje do temeljne zidovja. Zgorele so tudi zaloge letošnje letine ter kmetijski stroji in orodje. Nastalo škodo cenijo na okoli 150.000 šilingov. Okoliške požarne bratve ognja na sosednje objekte, ki so bili zelo ogroženi.

V ekspresnem vlaku Področica — Beljak so prijeli 17 letnega fanta, ki je, kakor je dejal, pobegnil kot gojenec iz deželnega vzgajališkega doma Kleinolderberg. Pobegnil je, ko je bil zaposlen pri zunanjih delih. Fanta so spravili spet v zavod.

V Celovcu tatvine koles ne prenehajo. Pretekli teden so bili tatovi spet zelo delavni. Pokradli so 14 koles, med temi 12 nezaklenjenih. V istem tednu so varnostni

SE JE ČAS ZA PRIJAVO učencev v kmetijsko šolo v Podravljah

Do 30. septembra je čas prijaviti učence za sprejem v kmetijsko šolo v Podravljah. Starše in fante opozarjamo, da določenega termina ne zamudijo.

Pogoji za sprejem so, kakor smo že navedli: 1. dovršena osnovna šola in 2. starost najmanj 16 let.

Lastnoročno napisane prošnje naj se vložijo na ravnateljstvo kmetijske šole na naslov: Kmetijska šola Podravlje (Föderlach), pošta Podravlje. Prošnji je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo.

Čas šolanja preživijo učenci v internatu ter znaša vzdrževalnina za celotno oskrbo 240 šil. mesečno, manj premožni gojenci pa morejo doseči znatne olajšave. Gojenci imajo med šolskim letom pravico do otroških doklad ter so oproščeni vojaške službe. Ostale informacije lahko dobite osebno ali pisмено pri ravnateljstvu šole. Pohitite torej s prijavi.

Ravnateljstvo

Svetna vas

Minuli teden se je na progi med Svetno vasjo in Področico pripetila tragična železniška nesreča. Progovni preglednik Janez Zausnig je delal na progi službo. Pri svojem poslu je verjetno preslišal, da je privozil za njim tovorni vlak, ki ga je zadel in potisnil na progo, kjer je obležal nezavesten in hudo poškodovan. Zlomil si je levo nogo in zmečkalo mu je levi prsni koš, poleg tega pa je dobil še druge poškodbe. Ponesrečeni železničar je bil še nekoliko pri življenju ter so ga nemudoma prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Žena Katarina je hotela ponesrečenega moža spremljati v bolnišnico. Ker pa rešilni avto ni mogel čakati, da bi se pripravila, jo je peljal znanec z motornim kolesom. Spet nesreča ni počivala, motociklist se je med potjo ponesrečil in uboga žena si je pri nesreči zlomila spodnjo gleženj. Prepeljali so jo v bolnišnico v Celovec, med tem pa je njen mož že podlegel smrtonosnim poškodbam. Vsi, ki družino poznajo, globoko sočustvujejo z njo v njeni neizrekljivi nesreči. Pokojni Zausnig zapušča ženo in štiri otroke.

organi spravili na varno 13 koles sumljivega izvora.

Dentistka GALLE

Celovec, Bahnhofstraße 38
spet ordinira

Časi ordinacije:

Od ponedeljka do petka vsak dan od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne, v sredo in petkih pa tudi od 4. ure popoldne do 8. ure zvečer.

Blizu Vrat-Megvarje je orožnik, ki se je sprehajal v civilu po cesti, ustavil dva fanta, ki sta se mu zdela sumljiva, ker sta nosila težak nahrbtnik. Orožnik je zahteval, da sta morala razvezati nahrbtnik. Na svoje začudenje je zapazil, da sta imela v nahrbtniku 32 novih fotoaparotov, kar tudi orožniku ali carniku ne pride vsak dan pod roke. Fanta je povedel na orožniško postajo, kjer so ju pobliže izprašali. Najprej nista hotela povedati, odkod imata toliko fotoaparotov, ki znašajo vrednost 70.000 šilingov. Sele po dolgem izmikavanju sta priznala, da sta jih ukradla v Wangenu v Nemčiji. S plenom se jima je posrečilo, da sta prišla preko zelene meje v Italijo, kjer sta ga hotela prodati. Vendar, kakor kaže, v Italiji nista našla potrebnih odjemalcev za njuno okradeno blago in sklenila sta, da se vrne ta spet v Avstrijo, kjer sta upala, da bosta imela več uspeha. Vsekakor sta si dovolila zelo tvegano predrznost, toda imela sta smolo, da sta padla v roke postave.

KOLEDAR

Petek, 12. september: Ime M.
Sobota, 13. september: Notburga
Nedelja, 14. september: P. sv. Kr.
Ponedeljek, 15. september: M. 7. žal.
Torek, 16. september: Ljudmila
Sreda, 16. september: Lambert
Četrtek, 18. september: Jožef

V znamenju plemenite ideje medsebojne pomoči

Preteklo nedeljo popoldne so imeli v Libučah lepo in pomembno gasilsko slavnost. Libuška požarna bramba je bila tako srečna, da je lahko izročila svojemu koristnemu namenu nov moderen spremni avtomobil. Moderno vozilo zares ni poceni, toda z izdatno pomočjo občine in drugih poklicanih činiteljev je uspelo, da je libuška požarna bramba prišla v posest časa ustrezajočega prometnega sredstva, kar ji bo omogočilo v primeru požarnih nesreč neprimerno bolj uspešno ščititi življenje, domove in premoženje soljudi. Znano je, da so se za doseg tega cilja zelo zavzeli poveljnik požarne brambe Glawar, župan Kristan in drugi, ki jim je pomoč bližnjemu pri srcu. Tudi prejšnji župan Ostermann se je na zadnji seji svojega županstva za stvar zelo ogreval.

Dogodek so proslavili z zelo uspelo prireditvijo. Prostor pred gasilskim domom in cerkvijo so lepo okrasili. Pa tudi izredno lepi poznoletni dan je prispeval, da se je na slavnostnem prostoru zbralo zelo mnogo ljudi, med temi tudi delegacije sosednjih požarnih bramb.

Med drugim je prišla tudi petnajstčlanska uniformirana gasilska delegacija iz Prevalj, ki je s tem vrnila obisk libuških gasilcev na 60. obletnici gasilnega društva na Prevaljah. Libuška požarna bramba jih je povabila in v svojem vabilu naglasila, da ji bo ostal obisk pri prevalskih gasilcih nepozaben ter da je važnega pomena, če se medsebojni stiki čimbolj poglabljajo in izgrajujejo.

V govorih in medsebojnih nagovorih so

bile iz obeh strani izražene misli o nesebični prostovoljni pripravljenosti pomagati bližnjemu, kjer je potrebno. Vsi govorniki, med drugimi tudi poveljnik libuške požarne brambe Glawar in poveljnik prevalskega gasilskega društva Murko, so podčrtali lepo idejo in smisel požarnih bramb. Pomoč velja vsakemu, ne glede na narodnost ali kakršne koli drugačne razlike mišljenja. Tudi g. prošt Traubinger, ki je opravil cerkvene blagoslovitvene obrede, je v vznesenih besedah uveljavil pravo ljubezen do bližnjega. Govori so izzvenili zares v znamenju plemenite ideje medsebojne pomoči.

Požarna bramba v Libučah in gostje iz Prevalj so si med seboj podarili lepa ter smiselna darila, kar je občinstvo zelo odobraval in pričal, da so prijateljski medsebojni odnosi mogoči in lepi.

Na prireditvi so najprej pokazali staro gasilsko orodje, ki ga hrani libuška požarna bramba, nato pa novi moderni gasilski avto. Ljudje so lahko opazovali ogromno razliko med preteklostjo in sedanjim časom tehniškega napredka, ko naj bosta tudi stroj in motorizacija v službi blaginje človeka.

Po uspeli in spretni gasilni vaji je bila v gostilni pri Marinu ljudska veselica. Vse se je dobro imelo in zabavalo, vevprek so govorili po domače in vladalo je prijetno vzdušje. Kakor slišimo, bodo prevalski gasilci spet povabili tukašnje gasilce na obisk, ko bodo odvarjali nov gasilski dom in prav tako izročali svojemu namenu moderno gasilsko vozilo.

večjih mestih burne demonstracije proti uredbi. Takšno demonstracijo sem doživel takrat v Hallu na Tirolskem, ki je bila naperjena predvsem proti poslancu dr. Kathreinu, ki je veljal tudi za zmerne zagovornika tirolske italijanske narodne manjšine in sodeloval v Badenijskem kabinetu.

Ker je bilo v Hallu, znanem klerikalnem mestu, premalo nacionalistov, so jih navozili iz drugih krajev, posebno iz Innsbrucka, med temi mnogo študentov. Demonstranti so zasedli prostor pred železniškim kolodvorom in čakali na dr. Kathreina, ker so bili obveščeni, s katerim vlakom bi se moral vrniti z Dunaja. Čakali pa so zaman, ker so, kakor smo pozneje slišali, pristaši dr. Kathreina med vožnjo obvestili, kakšen sprejem ga čaka v domačem mestu. Zato je izstopil v Schwarzau, tam prenočil in se šele drugi dan neopaženo vrnil v Hall.

V Hallu pa se je nabralo pred kolodvorom ogromno ljudstva, med temi veliko radovednežev, ki so nestrpnost pričakovali vlak in bili radovedni, kakšen bo

sprejem državnega poslanca. Kolodvor je zastražilo številno orožnikov in ko je vlak privozil, so bili demonstranti hudo razočarani, ker se niso mogli znesti nad pričakovanim poslancem. Kljub temu pa so demonstrirali v spodnjem delu mesta. Divje so kričali: Dol z vlado, dol z Badenijskim, dol s Kathreinom, in v zboru večkrat zapeli »Es braust ein Ruf wie Donnerhall, Baden liegt im Schweinestall«. Prepevali so nacionalne pesmi, med temi tudi »Die Wacht am Rhein«. Dolgo je trajalo, da so se pomirili razburkani in v nacionalni strasti pobesneli duhovi.

Pretirani nacionalizem je tiral v propast staro Avstrijo ter prvo avstrijsko republiko in dosegel svoj višek v nacional-socialistični dobi, ki ga je na lastni koži občutil dobršen del evropskih narodov. Žal, da se mnogi še danes niso spametovali ter gre narodna nestrpnost do skrajnih meja, kar koroški Slovenci še vedno čutimo, ko nam krčevito osporavajo naše narodnostne pravice. Vedno pa velja pravilo: Pravičnost je temelj države!

J. O.

Bralei SE OGLAŠAJO

Šestdeset let stari spomini

V eni izmed zadnjih števil Slovenkega vestnika sem v nadaljevanju razprave dr. Vinka Zwitterja »Južna Tirolska« bral ime dr. v. Kathreina. Ob tem imenu so se zbudili spomini na dogodek okoli dr. Kathreina, ki sem ga doživel pred šestdesetimi leti.

Takrat sem kot mladenič preživel tri leta v mestu Hall na Tirolskem in sem dr. Kathreina dobro poznal. Bil je župan v Hallu in odvetnik ter je slovel kot dober govornik. S svojo markantno osebnostjo je dosegel, da je postal tudi deželni poslanec na Tirolskem in državni poslanec v dunajskem parlamentu. Bil je pristaš vlade ministrskega predsednika grofa Kazimirja Badenija. Badenijska vlada je izdala znano jezikovno uredbo o uradnem jeziku posebno za Češko in Moravsko. Uredba je vzbudila pri nemških nacionalnih strasten odpor, ki je končno povzročil tudi padec Badenijske vlade.

Nemški nacionalci so uprizorili v vseh

Ozračje se bo ohladilo

Splošno mnenje znanstvenikov je, da bo ozračje na naši zemlji postajalo vedno ostrejšo in vlažnejše, ko bo atomska energija nadomestila uporabo premoga in nafte. V zadnjih sto letih se je temperatura v naseljenih področjih zemlje dvignila povprečno za eno stopinjo. Kaže, da bo ta dvig temperature trajal še precej časa. Kaj je vzrok temu pojavu ni znano, vendar znanstveniki domnevajo, da povzroča to ogljikov dioksid, ki v velikih količinah odhaja v atmosfero.

Izračunali so, da je v zračni plasti, ki obdaja našo zemljo več kot 500.000 milijonov ton ogljikovega dvokisa, ki štiti zemljo kot steklena streha rastline v rastlinjaku.

Milijone let je bila količina tega plina v zraku nespremenjena, v zadnjih sto letih pa je človek pričel vplivati nanjo z izgorevanjem goriv. Vendar gre doba premoga in nafte h kraju, kajti kmalu bo

Kljub hudi vročini je deček ostal živ

Vsako ve, da temperatura 42 stopinj označuje v človeškem telesu mejo med življenjem in smrtjo. Pri tej temperaturi se namreč začne kri v žilah strjevati, krvni obtok zastane in zato nastopi smrt. Po ameriških poročilih so julija pripeljali v bolnišnico Dayton 13-letnega Donalda Kneea. Toplomer je kazal 43 stopinj Celzija, se pravi smrt. Dečka so položili v hladno posteljo, potem se mu je temperatura znižala na 41 in nato na 39. Zdravniki pripisujejo ta pojav izredno visoke temperature posebni koagulaciji (strjevanju) krvi, ki bi brez sodobnih antibiotikov nujno povzročila smrt.

Koliko vrst živali poznamo

V stari Grčiji so menili, da živi na naši zemlji le 520 živalskih vrst. Toda že sredi 18. stoletja je dobilo znanstvena imena 4236 vrst, leta 1900 pa se je število dvignilo celo na 420.000 vrst. Do danes je ta številka še precej narasla. Najštevilnejše so žuželke, teh je kar 750.000 vrst, sledijo jim mehurčki s 104.000 vrstami, vretenčarji s 60.000 vrstami, mehkužci s 104.000 vrstami, črvi in enocelične živalice s po 20.000 vrstami itd. Najvišje razvite živali

Kamera, ki vidi preteklost

Skupina ameriških znanstvenikov je izdelala pred nedavnim posebno snemalno kamero, ki je občutljiva za toplotne žarke in jih podobno kot navadni fotografski aparat, registrira na sliki. Odlika te svojevrstne kamere pa je tudi v tem, da je izredno občutljiva in zaznamuje toplotne razlike do tisočinke stopinje.

TOMO BREJC:

Kako je Vrban prelisičil cesarske sodnike

To zgodbo je oktobra 1941 v partizanskem taborišču nad Kolovcem pri Kamniku pripovedoval deseterik Štangl, dober in sposoben partizanski borec in prav tako dober tovariš, ki pa je, žal, pozneje padel v boju s fašisti. Znal je pripovedovati tako veselo in zanimivo, da smo ga vsi radi poslušali. Ne znam ribniškega dialektu, kot ga je znal on, vendar objavljam zgodbo, ker je škoda, če bi se pozabila.

V zgodnjih jutranjih urah jo je ribniški birt Vrban primahal v Ljubljano. Do enajste ure je opravil vse zadeve pri gosposki, nakupil, kar je bilo potrebno za domačijo, povrhu pa je naredil še sam prav dobro kupčijo.

Židane volje je z nekaterimi znanci zavil v znano belokranjsko gostilno »Pod lipo«. Potem pa...

»Vajste, je pozneje pripovedoval Vrban začudenim vaščanom v svoji vasi, »ta stvar bi se bila za mene lahko heđu žalostno končala, kob' jest ne biu taku brihtn.«

atomska energija nadomestila ta goriva. Posledica tega bo, da se bo zemlja počasi pričela ohlajati. Ta posledica pa bo imela tudi dobro stran, predvsem, ker se ledeniki ne bodo stopili, kajti v zadnjih letih so se s povečanjem temperature pri-

O potresih, vulkanih in gejzirih

V zalivu pri Kwantu na Japonskem je vodna gladina med potresom 1923. leta v trenutku upadla za 473 metrov! Sledil ji je seveda mogočen val od vseh strani, ko je morje vdrla v nastalo »praznino«. Silna razpoka, ki je povzročila pojav, ko je vanjo odtekala voda, je po mnenju seizmologov največja potresna razpoka, kar jih pomnimo.

Najmočnejši izbruh glede na moč erupcije in količino izmetane vulkanske snovi si je »privoščil« vzhodnoindijski vulkan Tambora na otoku Sumbawa: ob izbruhu je vulkan izmetal 50 kubičnih kilometrov(!) lave in pepela, pri tem pa se je znižal za približno 1330 metrov in odprl krater, ki ima premer skoraj 12 kilometrov! Strokovnjaki so izračunali, da je ob izbruhu znašal notranji pritisk v njegovih globinah približno 15.000.000 kilogramov na kvadratni centimeter!

Najvišji povsem »mrtvi« vulkan, kar jih je na svetu, je Aconcagua v Andih (7040 m). — Ostanke njegove lave so našli celo 6764 metrov visoko!

Tudi najvišji še delujoči vulkan leži v Andih v Argentini: to je Antofalla blizu Punte Atacame. Vulkan Antofalla je visok 6640 metrov.

Najmočnejši delujoči gejzir na svetu je gejzir »Giant« v severnoameriškem nacionalnem parku Yellowstone, ki brizga vročo vodo v razmakih po 7 do 90 dni. Njegov curek se dvigne do 70 metrov visoko!

so seveda vretenčarji, med katere moramo prišteti tudi sesalce in tudi — človeka. Med vretenčarji je največ ptičjih vrst, in sicer 28.500, ribjih vrst je 20.000, plazilcev 5500, dvoživk 2800 in sesalcev 2500. Precejšnje številke! Postanejo pa nam razumljive, če pojasnimo tistemu, ki misli, da pozna golobe, da je 550 golobjih vrst na našem planetu, in za poznavalce veveric — 154 različnih veveričjih vrst.

čeli polarni ledeniki topiti. Če bi se vsi ledeniki na zemlji stopili, bi voda poplavalila eno petino današnje kopne zemlje. Strokovnjaki so tudi izračunali, da se vsakih šest let morska gladina dvigne za poldrug centimeter.

ko! Kadar brizga, vrže iz sebe po 2,8 milijona litrov vode na uro!

Danes že »mrtvi« gejzir »Waimangu« na Novi Zelandiji je bil še mogočnejši od omenjenega »Gianta«: ko je 1909. leta brizgal vodo, je segal njegov orjaški curek — 333 m visoko!

Znanstveniki na Antarktiki

Šestnajst znanstvenih ekspedicij iz osmih dežel je manj kot v enem letu raziskalo 26 tisoč kilometrov dosedaj še neraziskanih pokrajin Antarktike. Morda še nikdar v zgodovini človeštva ni bilo vloženega toliko truda za spoznavanje zemlje. Pri raziskavanju Antarktike, kar spada v okvir mednarodnega geofizikalnega

Ali že veste da...

— je na Siciliji tako zvano jezero smrti? Okrog jezera ni rastlin; tudi človek ali žival, ki bi pila to vodo, bi umrla. To je posledica dveh studencev, ki izvirata na dnu omenjenega jezera in vsebujeta strupeno ogljikovo kislino.

— so prejšnje čase priporočali živčno bolnim igranje šaha?

— nosi rekord v stradanju lesni kozliček, ki lahko živi brez hrane do 16 let?

— je obala Skandinavije zaradi fjordov dolga 20.000 km, da pa bi merila brez njih le kakih 900 km?

— so prvo dopisnico uporabili v Avstraliji leta 1869?

— lahko iz grama zlata izvlečemo žico, ki je dolga 3,24 m?

nega pola in dospela v bazo ob Rosovem morju v 99 dneh.

Raziskovanja so pokazala, da je Antarktika en sam kontinent in ne — kot so domnevali — sestavljena iz mnogih otokov. Na koncu poti se je dr. Fuchsu pridružil še zmagovalac Mount Everest, Hillary.

Področje, ki so ga raziskovali francoski znanstveniki, je po ugotovitvah teh znanstvenikov pod morskjo gladino. Najnesrečnejše je končala Japonska ekspedicija, ki se je po enomesečni borbi z zelo slabim vremenom morala umakniti.

Največ pa sta doprinesli pri raziskavanju teh ledenih puščav ZDA in SZ. Sovjetska zveza je postavila na tem kontinentu več opazovalnih postaj. Šestnajstega februarja so dosegli točko, ki je bila skoraj 1700 kilometrov oddaljena od bližnje baze. Sovjetski znanstveniki so tu zgradili opazovalno postajo »Sovjetskaja« in bodo krenili proti nepristopnemu polu, ki je od tod oddaljen 650 km. Ameriška ekspedicija, ki je bila ena najštevilnejših, je napravila tri daljša potovanja, od katerih je bilo eno

dolgo več kot 2000 kilometrov in je trajalo 113 dni. Ameriški znanstveniki so raziskali tudi velikanski ledenik ob Rosovem morju. Z natančnimi meritvami so ugotovili, da je ledena skorja na tem kraju debelejša od 300 metrov. Neka skupina ameriških znanstvenikov je raziskovala planinski masiv, ki leži v pokrajini Byrd Land. Odkrila je tudi dva gorska masiva ob Vedelovem morju. Ti masivi niso pokriti s snegom in so našli v njih ogromne zaloge železa, bakra in svinca.

Močno ameriško ekspedicijo podpira pri raziskovalnih delih na Antarktiki tudi veliki ledolomilec »Atka«, ki ga vidite na sliki.

leta, so sodelovali znanstveniki Avstralije, Anglije, Francije, Japonske, Nove Zelandije, Norveške, ZDA in SZ.

Plod tega truda je bogat. Odkrili so nova pogorja, mnoga ležišča rud in spoznali, da je ledena skorja, ki obdaja ta del naše zemlje, skoraj polovico debelejša kot so mislili.

Avstralska ekspedicija je raziskala področje okrog lastne baze. Raziskala je tudi dolgo gorsko vrsto. Britanska odprava pod vodstvom dr. Fuchsa je premerila 3,5 tisoč kilometrov dolgo pot od oporišča Weddell Sea čez vso Antarktiko preko Juž-

Potem so, kakor da bi čakali na to brizganje, izza vseh kotov prileteli brkati policaji in se zakadili v Vrbana. Tega pa je bilo že zajelo pravo pretepaško veselje... Zagnal je kamižolo na vznožje spomenika sv. Trojice, pobilskal z očmi, da se je videla samo njihova belina, sunil s pestjo malo sem, malo tja in za nameček še brnil v kakšno policijsko zadnjico in že se je cel kup zelencev valjalo po tlaku...

»Ampak veliku voukov je jagrouva smrt...« En policaj se mu je zaletel od zadaj med noge in ga spodnesel, nato so se vrgli nanj ostali in ga obdelovali s pendreki in pestmi. Toda Vrbana ugnati — to je bila vražje težka stvar. Ves povaljan, prašen in krvav je pljuval na policaje: »Al' ste junaki, sam presvitli cesar vas je lahko veseu. Cela kompanija ne more premagati enga samga Ribnčana...«

Navsezadnje se jim je le posrečilo, da so ga zvezali in zvlekli na stražnico. Od tam pa so ga gnali naravnost v zapor in ga potisnili v celico za pijance. Na pričinah je bilo malo slame in mnogo uši... Policaj, ki ga je zaklepal, se je poslovil od njega z besedami: »Le počakaj, ti bomo že pokazali, kaj se pravi napadati cesarske stražnike!«

Vrban je sicer videl še vse v megli, ven-

dar se je bil že toliko iztreznil, da je pomen policajevih besed prav dobro razumel. Spomnil se je besed pokojnega očeta: Z biki se ni dobro bosti, posebno pa ne s cesarskimi... Zbegan je sedel na pogradu in kar ni mogel razumeti, kako se mu je moglo kaj takega pripetiti.

Po dveh dneh so ga izpustili. Pred odhodom so mu sporočili, da je komanda vložila proti njemu tožbo na sodnji zavoljo telesnih poškodb, ki jih je prizadel cesarskim ljudem.

Spoštovani posestnik in gostilničar iz Ribnice se je vlekel domov kakor megla. Doma se je ves potrt zavpil v gornjo sobo, da ga niso mogli videti niti domači kaj šele gostje. Vrban pa je tuhtal in premišljeval, kako bi se rešil iz te preklicane zagate. Oblivala ga je kurja polt vselej, kadar se je spomnil stražmojstrovih besed: »Eno leto zapora vam ne uide, povrh boste plačali še tisoč goldinarjev cesarskim stražnikom za bolečine in za sodnijske stroške...«

Vrbanova žena Urša izprva ni mogla najti dovolj strupenih besed, da bi ga opikala z njimi, potem pa se ji je začel smiliti. Bil je le njen mož, vedno je bila zelo ponosna, da ima takega korenjaka. Unesla se je in mu previdno svetovala znanega

ZA GOSPODINJO IN DOM

Sladkor ali med

Odrasli le redkokdaj branijo otrokom sladkor v skrbi za njihovo zdravje. Sladkor na splošno velja kot izvrstno živilo. Otroci imajo dober tek in če uživajo kaj več sladkorja, jim to nedvomno utegne koristiti, da se bolje razvijajo in da tudi laže zmagujejo šolske napore. Otroci, ki so »priklenjeni« po več ur na dan v šolskih prostorih, se marsikje nepravilno in premalo hranijo, zlasti tam, kjer še ni šolskih kuhinj. Bonboni bi jim nedvomno ne škodovali.

Vendar bodo tudi utemeljeni pomisleki proti sladkorju. Popolnoma neizpodbitno je, da neizmerno (ali včasih celo zmerno) uživanje sladkorja škoduje zobem. Marsikateri otrok si je kaj kmalu pokvaril zobe, ker je pohrustal mnogo več bonbonov kakor črnega kruha ali ker se je sladkal pogostejše s slaščicami kakor pa z medom. Nekateri strokovnjaki odsvetujejo otrokom bonbone, zlasti nekatere vrste. Na splošno se jim ne zdi koristno, da se otrok nasiti s sladkorjem; sladkor ima namreč veliko hranilno vrednost in po njem se človek čuti kmalu sita. Vendar sladkor sam ne nudi telesu dovolj vseh vrst potrebnih hranilnih snovi in zlasti ne vitaminov. Otroci, ki se kar natlačijo s slaščicami ali po cele dneve hrustajo bonbone, navadno ne marajo drugih jedi ali pa jedo premalo. Namesto da bi jedli sadje, ki je mnogo bolj zdravo, oblizujejo sladolede ali grizejo bonbone, ki so včasih pobarvani s sumljivimi barvami. Večkrat ni znano, katera barva je pordečila bonbone in ali je neškodljiva.

Precej staršev je, ki znajo mnogo bolj

ceniti hranilno vrednost medu. Med vsebuje tudi vitamine in je izvrstno dopolnilo druge hrane; ali ni najboljša slaščica kos črnega kruha z medom ali tudi z maslom? Seveda pa to velja le za pristni med. Pri nas menda ne ponarejajo medu, medtem ko je v nekaterih industrijskih deželah več ponarejenega ali »umetnega«

Hrana, zdravje, lepota

ALI STE PREVEČ MRŠAVI? Izogibajte se težko prebavljive hrane. Ne jejte preveč naenkrat, ampak večkrat, po malem — po možnosti šestkrat na dan. Dobro je, če vam zdravnik predpiše kako sredstvo za vzbujanje apetita. Jejte smetano, surovo maslo, med, orehe, kompote, koruzni zdrob, krompir in sladkarije. Pijte čim večkrat sadne sokove, pred spanjem skodelico mleka, oslajenega z medom. Kavno in čaj si vedno dobro osladite!

ALI IMATE ZELO MASTNO POLT? Jejte svežo solato in sveže sadje, zeleno korenje, kumare in zelje! Ne jejte slaščic, na masti pečenega krompirja, hranljivih omak, začimb, kave in svinjine! Zjutraj popijte na tešče ne preveč sladko limonado, obraz si umivajte z blago milnico, od časa do časa tudi s sirovim kumaričnim sokom.

ALI SO VAŠI LASJE REDKI IN BREZ LESKA? Pravilna prehrana in potrpežljivost sta v tem primeru najbolj na mestu. Jejte ovsene kosmiče, neolupljena jabolka, fige, kvas, solato, špinačo in zelje. Med nosečnostjo in dojenjem vam bo proti izpadanju las predpisal zdravila zdravnik. Prehrambno terapijo dopolnite z ustreznimi masažami las na temenu, pred pranjem

medu naprodaj kakor pa pristnega. Pristni med je v tujini razmeroma drag, ker ga večinoma uvažajo. Sladkor je cenejši, toda pri tem bi bilo treba upoštevati, kaj in koliko lahko nudi v enaki teži organizmu med in koliko tovarniški sladkor. Med ne škoduje, neizmerno uživanje sladkorja pa se je že marsikomu maščevalo.

pa lasišče lahko mažete s petrolejskimi preparati.

ALI JE VAŠA KOŽA NEČISTA? Pogoj je popolna telesna snaga, potem šele lahko uporabljate za kožo žveplene preparate. Prebava naj bo redna. Pred zajtrkom popijte mlačno limonado. Jejte mnogo solate, jabolka, listnato povrtnino, suhe slive in češnje. Za nekaj časa se odpovejte mesu, zlasti svinjini, zamenjajte ga s sirom, jajci in mlekom.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Brez skrbi tudi pri visokem krvnem pritisku

Zdravje in življenjska sreča — to je želja vsakogar. Dr. Lerrigo, pisec tega članka, je prepričan, da si oboje lahko zagotovimo do visoke starosti. Dr. Lerrigo ve, kaj govori: sam je star preko osemdeset let in ima za sabo petdeset let izkušenj kot zdravnik.

O svojih osebnih izkušnjah v zdravstvu govorim v tem članku le tedaj, če sem v nasprotju s splošnimi zdravniškimi izkušnjami. Moje izkušnje pa so me naučile, da so vse moje domneve utemeljene.

V vseh letih svojega življenja se ne morem spomniti nobene pomembnejše bolezni, ki bi bila tako huda, da bi me ovirala v mojem delu in ki mi ne bi dovoljevala, da bi se pečal s tistim, kar sem želel ali moral. Zaradi tega sem bil silno presenečen, ko sem v 66. letu nenadoma ugotovil, da imam mnogo previsok krvni tlak. To odkritje je bilo zame zelo koristno, kajti ugotovil sem, da je moj krvni tlak del mojega dobrega počutja.

Medtem sem ugotovil tudi, da je na svetu mnogo ljudi, ki imajo visok krvni tlak, vendar nimajo nobenih nenormalnih pojavov. V starosti nad 55 ali 60 let ni visok krvni tlak nič nenormalnega. Po stopnicah se vzpenjam brez težav — seveda v tempu, ki je primeren za osebo, ki ni več v naponu svojih mladostnih sil. Plavam s svojimi otroki in vnuki — ne v divjem tempu, temveč lepo zmerno.

Morda porečete: »Saj je tudi zdravnik. Vse življenje je lahko neprestano kontroliral svoje zdravstveno stanje.« Prav to je tisto! Najbolje je, da si izberete svojega hišnega zdravnika za stalnega varuha svojega zdravja. Ne glede na to, koliko

PRAKTIČNI NASVETI

Komarjevega pika se boste ubranili, če si boste zvečer pred spanjem namazali roke in obraz z limonovim oljem, ki ga lahko kupite v lekarni. To je priporočljivo posebno za otroke, ki jih komarji najraje napadajo. Če vas komar piči čez dan, namažite ugriz z mentolom, ki omili srbenje in otekline.

Če se je strdil vosek za tla, bo zopet uporaben, če mu primešate malo toplega mleka.

Zavese zavarujemo pred ognjem s tem, da jih po zadnjem izpiranju namočimo v amoniakovo fosfatno raztopino in jih nahlaho ožmemo.

Ali imate suho polt? Tu pomagajo vitamini A in C ter vitamini skupine B. Vitamin A je v ribjem olju, surovem maslu, mleku, listnati povrtnini, petršilju in siru. Vitamini grupe B so v kruhu, vseh vrstah žitaric, kvasu in telečjih jetrih. Vitamin C najdemo v limonah, pomarančah in zelenjavi. Med obroki pijte dovolj vode, vendar ne med jedjo samo. Jejte počasi in hrano dobro prežvečite.

ste stari, vam bo vaš zdravnik vedno dobro svetoval.

Kako visok naj bo krvni tlak?

Tu lahko potem samo približno število: prej smo govorili, da naj bi imel človek z 20 leti 120 milimetrov pritiska. Za vsako leto prištejte pol milimetra, tako da bi naj pri starosti 40 let normalni tlak znašal 130. To pa nikakor ni absolutno pravilo. Ta števila se lahko spremenijo zaradi bolezni, razburjanja, vaje in individualnega duševnega razpoloženja.

Srčne bolezni, kronična tuberkuloza in druge težave lahko povzročajo padec krvnega pritiska. To čutijo na primer ljudje, ki po hudji gripi začno prehitro delati. Nižje krvni tlak ni tako nevaren kot višji, nevarne pa so lahke bolezni, ki ga povzročajo. Človek z nizkim krvnim tlakom, ki ne čuti nobenih težav, je lahko brez skrbi. Kdor pa se čuti »slabega, izčrpanega in vedno utrujenega«, si naj privoščijo več odmora. Pri stalnem nižjem krvnem pritisku se posvetujemo z zdravnikom.

Visok krvni tlak vam ne more mnogo škodovati. Če pa hočete kaj storiti proti njemu, potem se borite proti njemu s pomočjo zdravnika. Naj vas ne skrbi, če je tlak danes visok, jutri pa zopet nižji. Prosite raje zdravnika, naj ugotovi, zakaj je tlak višji, kot je normalno. Morda je to v zvezi z vašim delom. Ali imate škodljive navade ali razvade? Preveč dela? Alkohol? Preveč cigaret? Preveč razburjenja? Premalo spanja? Brezuspješni naporji? Ali so vaše ledvice, žolčni mehur itd. v redu? Ali imate slabe zobe, vnete mandeljne?

(Nadaljevanje sledi)

Čim več drobovine v naših jedilnikih

Naši ljudje se pri izbiranju hrane še vedno držijo starih navad, okusa in predsodkov, ne pa sodobnih principov o pravilni prehrani. Ena takih navad je odklanjanje drobovine, ki bi morala po svoji vrednosti (in tudi cenah) zavzemati pomemben prostor v naši prehrani.

Drobovino cenijo znanost o prehrani zaradi prvovrstnih beljakovin in tudi zaradi bogastva rudninskih snovi, predvsem železa. Drobovina pa je bogata tudi na vitaminih — vitamin A (posebno v jetrih), vitamini grupe B in manjše količine vitamina C in D (posebno v jetrih je precej vitamina C).

Razlog za premajhno porabo drobovine je bržkone v tem, da je gospodinje ne znajo pripravljati. In vendar bi jo naj vsaj dvakrat na teden uvrstili v naš jedilnik.

JETRA še posebej koristijo slabokrvnim ljudem. Potrebno jih je zelo skrbno pripraviti — čim hitreje jih pripravimo, tem okusnejša so in vrednejša po svojem sestavu. Najbolje je, če jih na hitro opečemo.

ribniškega advokata. Toda Vrban je zahrnel, da se je potresla vsa izba: »Seveda, da bo požrl še to, kar ne bodo snedli policaji...!«

Čez mesec dni je stal pred sodniki. Visok suh škric s plešasto trioglato glavo, dolgim vratom in visokim svetlim ovrtnikom, ki ga je neprestano popravljal, se je dvignil in govoril o Vrbanovem zločinu celo uro. Vsega Vrban ni razumel, ker je bilo nerazumljivih besed več kot jih izgovori fajmošter pri maši. Vendar je vedel: škric govori tako, kakor da ni nabunkal samo stražnike, temveč samega presvitlega cesarja... Postajalo mu je slabo, dobro bo, je dejal na tihem sam pri sebi, če me ne bodo obesili... Skrušen je sedel na klopi in vstajal, kakor da je brez moči, ko ga je predsednik sodišča vprašal, kaj lahko pove v svoj zagovor.

»Vajste gospodje,« je dejal Vrban, in po malem smrkal, »hudo mi je, zelo hudo, pa ne morem pomagati. Ko sem bil krouta še mlad, sem klestil veje iz smrekovih debel za steljo. Sekirica, ki sem jo zavihljal, da bi odsekal vejo, je nad mojo glavo zadela v drugo, višjo vejo, se mi v roki obrnila, njena prednja špičasta in ostra konica pa se je zarila v mojo glavo tik nad levim ušesom. To je bila velika in globoka rana, ki se je komaj zacelila. Zdaj

me sicer ne boli več, ker je od te nesreče preteklo že mnogo let, posledice so pa le ostale... Vselej, kadar popijem nekaj kozarcev vina, prav zavoljo te rane zgubim za nekaj časa razsodnost... Nesreča je hotela, da sem v takem stanju naletel na spoštovane cesarske stražnike... Vrban se je dvignil upognjen in hudo potrpet pokazal presenečenim sodnikom kar precejšnjo brazgotino za levim ušesom, ki mu pa seveda tudi v vinjenem stanju ni delala nobenih preglavic.

Sodniki so se spogledali in ponovno ogledovali Vrbanovo brazgotino za ušesom. Nato se je po krajšem odmoru dvignil debel gospod z zlatimi očali in izpregovoril besedo, ki se je Vrban ni mogel prav zapomniti — psihiater. Predlagal je, da se razprava prekine, dokler zdravniki ne ugotovijo zdravstveno-psiholoških posledic poškodbe za ušesom...

»Tako so mi mečkali in stiskali glavo,« je pozneje pripovedoval Vrban, »da me je nekajkrat res pošteno zabolelo. Kadar je kateri od njih posebno močno pritisnil s palcem na brazgotino za ušesom, sem se stresel in zagrčal ter kar malo zmešano pogledal okrog sebe... Potem so bili še bolj prijazni z mano. Navsezadnje so mi rekli, da je preiskava končana ter da se bo sodnijska razprava naslednji dan nadaljevala.«

Toda Vrbanovih muk še ni bilo konec. Razprava se je drugi dan vlekla in vlekla kakor hudo leto. »Ko me ne bi tako hudo skrbelo, kaj bo z menoj,« je dejal Vrban, »bi bil še zadremal. To pot je govoril drugi gospod še bolj učeno kot oni včeraj, prekladal debelo knjigo sem in tja, vlekli iz nje neke liste in lističe in jih kdo ve v kakšnem jeziku prebiral. Tista prekla suha, ki me je prejšnji dan tako očrnil pred sodniki, je za pultom lezel na kup. Takoj sem vedel, da je to za mene dobro znamenje in da me sodniki morebiti ne bodo tako hudo zašili, kot je izgledalo včeraj.«

Končno je predsednik sodišča objavil razsodbo: Vrban je bil obsojen na 10 dni zapore — pogojno — in na pet goldinarjev denarne kazni. Obsodbo je utemeljil z ugotovitvijo zdravnikov-psihiatrov, da brazgotina nad levim ušesom na Vrbanovi glavi v danih okoliščinah dejansko lahko povzroči nerazsodnost obtoženca, kar je bilo treba upoštevati in se odločiti za najmilejšo kazen, toliko bolj, ker obtoženi še ni bil predkaznovan.

Koščeni suhec za pultom je po prečitani sodbje šinil pokonci, mlatil z rokami okrog sebe in vpil, da je sodišče nasledlo zvitemu kmetavzarju... »Kaj če se sodniki premislijo,« se je zbal Vrban, »ko jih ta zlodej preklasti tako šunta!« Toda Vrba-

nov strah je bil brez podlage. Gospod z zlatimi očali je suha z blago toda odločno kretujo potisnil nazaj na klop. Prepeni cesarski policaji, ki so jih bili poklicali za pričo proti Vrbanu, pa so vlekli brke v usta in jih srdito prežvekovali.

»Tako mi je bilo pri srcu,« je dejal Vrban, »da bi zavriskal takoj ko je bila objavljena razsodba. Ampak gospoda — da b' jo griza — ima dolg ušesa in oster posluh. Šele ko sem bil enkrat za Škofl'co, sem se začel smejati in še takrat sem pomislil, če bi me sedaj kateri od sodnikov videl, ne bi me dolgo smejal. Tudi doma sem vaščanom povedal samo to, koliko so me obsodili in da sem se sam zagovarjal — kako — o tem sem bil pa raje kar tiho. Povem vam pa, da mi je ta obsodba prinesla tak respekt pri ljudeh, da so se mi nekaj časa odkrivali nič manj kot tehtantu ali županu.«

»Počas' so ljudje vse pozabil in zdej je spet vse taku kot je b'lu prej. Kakšen glaž ga spijemo, tudi malo skregamo se včasih, če pa se urajma, da se kakšna kruotasta huoče pretepat, ga pa kar sami ohladimo, da mu ne bo treba hoditi v Ljubljano... Vsak ne bo gospode taku okul' prnesu, kokr' sem jo jest...«

Tako se zaključuje Vrbanova zgodba.

(Nadaljevanje sledi)

BRANKO ČOPIČ:

Porušen svet

Moj ujec Mičo je bil po mnenju vse naše družine nepoboljšljiv potepuh, delomrzn, in prepirljivec. Korak za korakom in glej ga, že je pri nas doma: šepa po poti, opira se ob palico, v levici nosi usnjeno torbo in se ozira okoli sebe.

— Aha, spet je Mičo tu! Gotovo je doma spet kakšno nakuhal.

— Glej ga, kako se ozira, če bi se dalo kje kaj suniti.

Pričakujejo ga v primerem razpoloženju in ga takoj vprašajo, kakšnega vruga je prismočil doma, do kdaj namerava tako živeti. Kregajo se nanj, mu svetujejo in pretijo. Ko pa se vse to že zvrsti, se Mičo z olajšanjem umakne v kot, od koder se smehlja in me s prstom vabi.

— Pridi, no, prid.

In tako, takoj ko je nevihta starejših že mimo, postane Mičo povsem moj. Vsi pozabljajo nanj in potem je pred nama ves dan, ki je samo najin in nikogar drugega.

Kaj bova vse počela?!

Kadar je Mičo tu, pri meni, se svet nenadoma razširi in obogati, vse postane možno, vse je tako blizu. Za vsakim grmom se sluti nenavaden doživljaj. Vse je možno, vse dovoljeno.

Če nekomu od nas otrok na primer pade med letom na misel, da bi se šli uganke, nam starejši odgovore:

— Ne, ne, to ni za sedaj! O pustu je čas ugank.

Če je Mičo tu, je stvar drugačna. Postavlja uganke in jih rešuje, kolikor te je volja in kadar se na to spomniš.

Sediva pod hrastom, na robu obžarjene poletne livade in Mičo povsem mirno in očarljivo začne:

— No, odgovori mi, kaj je to: »Črn lonček sredi polja vre«?

— Mravljišče! — Pogodim kot bi s puško ustrelil in v istem trenutku, v tem nenavadnem očarljivem svetu že vidim sončen travnik, ki je sicer pust in brez gospodarja. Sredi njega pa vre tajinstven lonček.

Kaj neki kuhajo mravlje, in zakaj je ta njihov lonček obdan s tako do solz ganljivo puščobno tišino?

Včasih pa se spomniva, da bi iskala zakopan zaklad. V bregu pod strmo trdnjavo Japra se pogosto najde droben bakren rimski kovanec, ki je ves pozelenel od patine. Pravijo pa, da je bilo nekoč tod najti tudi zlatnike. In tja skrivaj usmeriva korake.

— Tam nekje je poln lonec zlatnikov — me prepričuje Mičo — kdor ima srečo roko, bi ga mogel najti.

Ure dolgo brskava po visoki praproti in po okrnelem grmovju. Premetavava črepinje zemljenih piskrov, hkrati pa nabirava jagode. V sladkem, podzavestnem srhu slutim za seboj rimskega vojaka v oklepu, ki bi mi v vsakem trenutku mogel zakričati v uho: — Hej mali, kaj iščeš tod?

Pred nočjo se potna in od zemlje umazana ter lačna vračava domov s skromnim plenom: s plesnivim rimskim novčičem in zarjavelo konico puščice. Povsem razumljivo, da naju vsi zmerjajo in nama grozijo, da bova brez večerje.

Dokler je Mičo pri nas, so vsi moji večeri polni razbojnikov, nenavadnih doživljava in velikih načrtov za naslednji dan. Pripravljava se na kraj lubenic, na odhod v mesto in na obiske k staremu mlinu.

— Naglo samo pozajtrkujemo in takoj pot pod noge: v pol ure bova v Kalinu! — oblublja Mičo.

Nekega dne je razburljivi svet ujca Miča nenadoma oživel in vdrl v mirno življenje naših vasi.

Tistega leta, v začetku poletja, so iz Bihačke trdnjave pobegnili razbojniki, ki so bili obsojeni na vislice, in sicer Karanovič, Tomljenovič, Mutič in Robič. O njih je prej, med razpravo, ves naš kraj mesece govoril. Posebno znan je bil njihov vodja Mile Karanovič, znani Karan.

Razbojniki so pred zasledovalci prišli tudi v naš okraj. Nekega večera so v sosedni vasi naleteli na skupino žandarjev in vso noč je bila tu prava bitka. Prebujen in preplašen sem v mraku poslušal streljanje in srce se mi je stiskalo, bilo je tako drobno in trepetajoče kot srce vrah-

ca. Bilo je mnogo bolj strašno kot v učevih zgodbah.

Od tega dne je nenavadni svet ujca Miče zadobil nekako ostro in strahu polno prepričljivost. Približalo se je in v vsakem trenutku bi se bilo lahko zgodilo vse ono, o čemer je pripovedoval.

Čez dan je še nekako šlo, toda proti mraku, ko so se sence podaljšale in ko se je nad gorami razpotegnil rdeč blesk, že se je začela slutiti bližina razbojnikov, bradatih in starih posebnicev, samotarjev, ki po puščobah pod zamrlimi trdnjavami krijejo zakladov polne posode.

Ko Miča poženejo z doma, prihaja k nam. On in jaz spiva v seniku, na robu polja in ko prispeva do svojega prenočišča, začne ujec z vprašanji:

— Si zvedel, kje so Babiči posadili tobak?

Kako bi ne vedel, vse dneve pohajkujem po sosednih poljih koruze in dobro so mi znane majhne njivice s tobakom, skrite pred očmi finančnih stražnikov.

ROMAIN GARY

Moj prijatelj dr. Ray je sedel pred menoj v dobrem, starem klubskem naslonjaču. Sedela sva blizu kamina, ravno toliko blizu, da je bila toplota nadvse prijetna.

— Torej nič? me je vprašal sočutno.

— Nič, sem priznal. Že petnajst dni stojim kakor pred zidom.

Obiskal sem tega svojega starega prijatelja in ga prosil, da bi mi predpisal eno tistih novih »čudežnih tablet«, ki dajejo človeku moč, optimizem in sposobnost koncentracije. Približeval se je december in obljubil sem uredniku nekega velikega mladinskega lista novoletno zgodbo — pač kako prijetno zgodbo, kakršne moji mladi bralci po pravici zahtevajo od mene.

— Do zdaj mi je vedno padlo v glavo kaj pametnega, prijetnega in nežnega, sem mu razlagal potrto. To se mi zgodi čisto naravno, ko večeri postajajo daljši in ko se izločbe pred božičem napolnijo z igračami. A zdaj se mi zdi, da me je navdih čisto zapustil: stojim kakor pred zidom...

Oči dobrega praktika so nenadoma postale sanjave.

— No ja, zdi se mi, da ste prav s tem dobili odlično idejo...

— Kako?... S tem?

— Zid... Nočem vam pisati receptov in to zato, ker jaz takole v naslonjaču ne ordiniram in če hočete dobiti tiste vaše preklete pilule, potem me obiščite v ordinaciji. To vas bo stalo pet gvinej. Lahko vam povem resnično zgodbo in njen predmet je ravno zid, pravi zid, resnični in če hočete tudi simbolični. Zgodilo se je neke ledene Silvestrove noči, ko človeško srce prežema želja po prijateljstvu, po toplini in ljubezni. Gre pa za to: ko sem začel svoj zdravniško prakso, sem bil v službi Scotland Yarda kot uradni zdravnik in pogosto so me sredi noči vrgli iz postelje, da sem šel pogledat kakega ubogega državljana, ki mu nobena stvar ni mogla več prekiniti spanja.

Tako sem bil nekega umazanega, rume-nega decembrskega jutra — jutra te vrste so v Londonu pač najpogostejša — poklican, da bi uradno ugotovil smrt v eni tistih strašnih hiš v Earls Courtu, ki ga gotovo poznate in mi zdajle ni treba opisovati tistih tegob in umazanij. Znašel sem se ob trupu nekega mladega študenta — imel je kakih dvajset let — ki se je tedaj obesil v eni tistih bednih sob, ki jih lahko ogrevate samo tako, da vržete šiling v plinski aparat. Mraz je bil leden in ko sem sedel za mizo, da bi napisal poročilo, so moj pogled pritegnili neki papirji, popisani z živčno pisavo. Začel sem jih pozorno prebirati. Nesrečni mladi fant je tu razlagal svoje dejanje. Očitno je bilo, da je padel v krizo zaradi osamelosti. Ni imel niti družine niti prijateljev niti denarja, vsa njegova bit pa je hrepenela po nežnosti, ljubezni, sreči...

No in tukaj se zgodba zaplete. V sosedni sobi je stanovala mlada deklica, ki je

— Vem, ujec, vem.

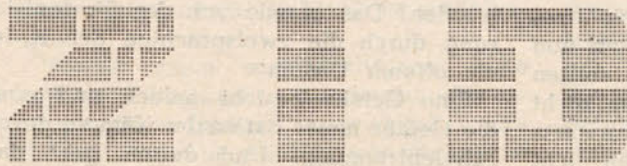
— Pojdiva, da ga nekaj upleniva. — Ta beseda »upleniti« ima posebno čuden, tajinstven in nočni prizvok. Z grozo v nogah sledim šepavemu ujcu.

— Jaz sem sedaj Karan, ti pa si Tomljenovič — poveljujoče poudarja on. — Oplenila bova pol vasi.

Okoli naju pritajeno šušti listje koruze, skozi katero prodirava. Temen gozd tobaka, zavrt v težak vonj, nama prihaja naproti. Poln je podmolkih tajnosti. Kaj naju čaka, ko se bova dotaknila prvega lista? Ali bova postala prava resnična razbojnika — Karan in Tomljenovič?

— Kar lomi listje in ga sklada na kup — me poučuje ujec.

V mraku tipam in lomim list za listom. V sebi pa ne čutim še nobene posebne spremembe. Skrčeno srce mi preplašeno bije in v tem mučnem strahu je tako žalostno. Glej, plenim, še vedno pa nisem neustrašni razbojnik Tomljenovič, ki se vso noč strelja z žandarji.

ni poznal, a jo je večkrat srečal na stopnicah in njena »angelska lepota« — vidite, takšne izraze lahko uporablja samo najnežnejša mladost — ga je globoko prevzela. No in ko se je tako bojeval zoper žalost in obup, je zaslišal skozi zid iz sosednje sobe nekakšen ropot, nekakšno škripanje in vzdihovanje, kar je v svojem pismu označil kot »značilno« in ni bilo težko uganiti, kakšen smisel je imelo. Verjetno je, da so ti glasovi trajali ves čas, ko je pisal, kajti dobri fant je opisal vse zelo natančno, kakor da bi hotel s tem olajšati svoj srd in zaničevanje. Pisava je izdajala, da je moral biti skrajno razdražen. Moram reči, da je bilo njegovo pismo za mladega Angleža zelo drzno, saj nam z besno in obupno ironijo ni prihranil nobene podrobnosti. Poslušal je, tako je zapisal, najmanj celo uro prave krike strasti in da je postelja kar poskakovala in pokala — no, vsega tega mi ni treba natančno pripovedovati. Zdelo se je, da ga je užitek polno stokanje njegove »angelske sosed« ranilo globoko v srce, tembolj zaradi tega, ker je bil povsem osamljen in ker je bil v stanju splošnega obupa. Predstavljam si tudi, da je bil skrivaj zaljubljen v neznanko. Grenko je preklinjal to »neplemenito družbo«, kamor da ne bo nikoli več zahajal. Jasno je torej vse, kaj se je odigralo v hipersenzibilnem duhu tega mladega osamelega fanta, ki mu je potreba po ljubezni trgala srce, ki je bil zaljubljen v to skrivnostno »angelsko bitje« in ki si ga pač zaradi svoje plahosti ni upal nagovoriti. In zdaj je slišal skozi zid njene tako zelo zemeljske glasove. Odtrgal je vrv z zavese in storil svoje nepopravljivo dejanje.

Moram povedati, da sem kljub vsemu, ko sem prebral tiste liste in ko sem napisal službeno poročilo, za trenutek prisluhnil. Toda zid je bil tih. Ni bilo dvoma — ljubavna igra je bila že končana in oba sta se prav gotovo že pogreznila v globok spanec. Človeška narava ima svoje meje. Spravil sem nalivno pero v žep, pograbil svojo zdravniško torbo in že hotel neprespan, kakor sem bil in slabe volje v družbi policijskega agenta in gospodinje — oditi — ko me je nenado-

List se za listom kopiči, po mišicah se mi plazi utrujenost, oči se mi stiskajo, sam pa čutim le to, da nisem več otrok, očarano zanesen otrok, ampak nekak surovo prebujen deček, preganjan, pust in smrtno žalosten pod svetlikajočimi se poletnimi zvezdami.

Ta isti deček, otovorjen z bremenom tobakovega listja, se je vrnil v senik in svojemu ujcu modro zamolčal, da je bil ta trenutek oropan in močno prevaran. Napotil se je v noč in plenil tuji tobak, ni pa postal Tomljenovič, ni postal Karan, niti kakršenkoli junak iz pravljic. Kaj to pomeni?

Stiskal sem se na ležišču, prepuščen samemu sebi, sam in prevaran. Prav gotovo ne bom našel nikoli zaklada pod zidovi v Japru, nikoli več ne bom sedel poleg tajinstvenega lončka na polju, niti ne bom kot neustrašen ponočnjak pogumno vodil razbojniške čete. Jaz sem le majhen izgubljen deček, ki podrhteva v noči, deček s porušeno tajnostjo.

Tako je neke zelo lepe, zvezd polne noči umrl tajinstveni bogati svet razbojniškega voditelja in nepoboljšljivega potepuha — ujca Miča.

ma — kako naj vam to povem — obšla radovednost. Kajpak sem si izmislil potrebna opravičila, da je bilo vse spodobno. Predvsem — ta mlada deklica je bila ločena samo s tenkim zidom od sobe, kjer se je zgodila tragedija. Morda bi nam pa lahko kaj povedala, morda bi lahko dala kako novo dejstvo. A ne tajim, da je poglavitna gonilna sila tega dejanja bila predvsem moja radovednost — ne-spodobna in cinčna, če hočete — hotel sem pač videti to »angelsko bitje«, kate-rega rahlo stokanje in vzdihovanje je imelo tako nepričakovane posledice. Skratka, potkal sem na vrata. Nihče se ni oglašil. Dejal sem si pač, da sta zaljubljenca po vsej verjetnosti še v objemu in predstavljal sem si, kako se prestrašeno skrivata pod odejo. Zmignil sem z rameni in že mislil oditi, ko je gospodinja še dvakrat ali trikrat krepko udarila po vratih in zaklicala: »Miss Jones! Miss Jones!« potem pa vzela svoj šop ključev, izbrala pravega, odprla vrata in vstopila. A takoj je prestrašeno zavpila in planila iz sobe s spačenim obrazom. Vstopil sem in odgrnil zavese.

En sam pogled na posteljo mi je zadostoval, da sem spoznal, kako strašno se je mladi študent motil o pravi naravi ti-stega stokanja, škripanja in vzdihovanja — o vseh tistih glasovih, ki so prihajali skozi zid in ki so odigrali tako usodno vlogo pri njegovem obupnem dejanju. Na blazini sem zagledal svetlolaso glavico in na obrazu so bili znaki mučnega trpljenja, tako da sem takoj uganil, da gre za zastrupitev z arsenikom. Deklica je bila mrtva že več ur in njena agonija je morala biti dolga in strašna. Na mizi je bilo pismo, ki je izključevalo vsak dvom, da gre za samomor. Spet primer osamelosti... in splošnega razočaranja nad življenjem...

Doktor Ray je umolknil in me prijateljsko pogledal. Bil sem razburjen in kot okamenel.

— Da, zid... je mrmral zdravnik sanjavo. To je vsekakor predmet, vreden zanimanja, in če hočete, je lahko tudi naslov vaše pripovedke, kajti zima je čas, ko se človek rad zamisli...

ANEKDATE

KATEGORIZACIJA

Nekoč so vprašali Kanta, kateri poslušalci najpogostejše obiskujejo njegova predavanja. Veliki filozof je ironično odgovoril:

— Moji poslušalci so v glavnem študentje, mlada dekleta in oficirji. Študentje prihajajo zaradi tega, ker vedo, da sem v izpitni komisiji, dekleta prihajajo zaradi študentov, oficirji pa zaradi deklet.

PRAVI VZROK

Znani francoski pisatelj Tristan Bernard je nekega dne kosil v restavraciji v Nizzu. Ko so mu postregli, je poklical natakarka:

— Natakark! Te juhe ne morem jesti!

Natakark je ustrežljivo odnesel krožnik z juho in prinesel pisatelju jedilni list. Bernard si je izbral sočivje in ga takoj dobil. Že nekaj hipov nato pa je spet poklical natakarka:

— Natakark, tudi tega sočivja ne morem jesti!

Natakark ni mogel razumeti, kaj se dogaja in je poklical direktorja. Ta je takoj prihitel in vprašal slavnega pisatelja:

— Kaj pa je, gospod Bernard? Vsem gostom se zdi sočivje prav dobro...

— Saj tudi jaz ne trdim, da ni dobro — mu je hudomušno odvrnil Bernard. — Le jesti ga ne morem, ker nimam žlice...

Unser Standpunkt

Bei allen gesitteten Völkern ist es Tradition, zum Schulanfang den jungen Schülern den Weg in die Schule, den ersten Schritt in die Gemeinschaft möglichst leicht zu machen. Die Eltern führen ihre Kleinen am ersten Tag zur Schule und die Presse widmet diesem Ereignis ihre positive Einstellung.

Nicht so war es heuer in einigen Orten Südkärntens und in einem Teil der Kärntner Presse. Da haben einige Eltern ihre Kinder, anstatt sie an der Hand in die Schule zu führen, von der Schule zurückgehalten und einige Zeitungen haben anstatt dem Schulanfang dem Schulstreik das Wort gesprochen.

Warum? Weil einige nicht wollen, dass die kleinen Kinder, die bisher ohne Unterschied der Sprache und der Gesinnung ihrer Eltern gemeinsam am Spielplatz tummelten und sich trotz verschiedener Sprache verstanden, ja ohne zu wissen, bald in der einen bald in der anderen Sprache sich verständigten, nun auch gemeinsam auch die gleiche Schule besuchen sollten! An Stelle des gemeinsamen Spielplatzes und der gemeinsamen Schule sollten nun zwei Schulen treten; die Kinder sollten sich nicht mehr verstehen, sollten nicht mehr beide Sprachen und die Kulturwerte beider Völker kennenlernen, sollten nicht mehr gemeinsam hineinwachsen in die Gemeinschaft. Sie sollen vielmehr aufgespalten und auseinandergerissen werden, um schon in der Jugend dem nationalen Hader zu verfallen: hie Deutsche — hie Slowenen!

Der grosse Kärntner Dichter Josef Friedrich Perkonig hat in seinem Buch »Im Morgenlicht« aus reifer Erfahrung diese Einstellung folgend angeprangert und bedauert:

Es wurde mir ein ganzes junges Leben lang von dem Zeitgeist eingeredet; und ich habe mir — Gott sei es geklagt! — es auch einreden lassen, dass die slowenische Sprache nur mehr ein minderes Gastrecht bei uns im Lande habe...

Dieser ungute Zeitgeist hat schlimme Folgen gezeitigt. Nur wegen der Liebe und Treue zu ihrer Sprache mussten hunderte slowenische Familien ihre angestammte Heimat verlassen, lange Jahre in Überwachungslagern ihr Leben fristen und viele in Konzentrationslagern und anderswo umkommen.

Im Morgenlicht, im Jahre 1945, schien dieser ungute Geist endlich gestorben und die Verordnung über das zweisprachige Schulwesen ein Zeichen dafür zu sein. So zumindest wurde sie allgemein von den Politikern in der Heimat und anlässlich der Staatsvertragskonferenzen begründet und als vorbildlich bezeichnet. Man berief sich dabei auf das Beispiel der demokratischen Schweiz und keineswegs auf irgendeinen Druck.

Heute allerdings wollen einige Politiker damals nur erpresst worden sein. Sie stellen sich damit wahrlich kein gutes Zeugnis aus und arm die Partei und das Volk, das solche Vertreter hat, die nach endlich erreichter Beseitigung der grössten Tyrannei sich gleich wieder dem Drucke neuer Herren oder gar Regierungskollegen beugen! Gerade darin aber liegt die Tragik, dass die Frage nicht schon lange zufriedenstellend gelöst ist! Statt zu einmal gefassten Beschlüssen und erkannter Überzeugung mannhaft zu stehen, gibt man nach und so können heute Kreise, die sich 1945 verkrochen, und selbst Abgeordnete, die ihren Eid auf die Verfassung geleistet haben, wieder ungestraft ihr Unwesen gegen die Verfassung und den Staatsvertrag und ihren Druck auf Bevölkerung und Regierung ausüben.

Man beruft sich dabei auf das Elternrecht! Aber warum Elternrecht nur im Hinblick auf die nationale und eventuell noch religiöse Gesinnung, warum nicht auch im Hinblick auf die parteipolitische Ausrichtung? Nach dem selben Elternrecht könnte man ÖVP-, SPÖ-, Freiheitliche und kommunistische Schulen fordern... Nicht selten sind ja die ideologischen Gegensätze grösser als die sprachlichen...

Aber es geht ja nicht um das »Elternrecht«. Die Eltern wollen ja gar nicht diese Hetze. Das haben sie in der überwiegenden Mehrheit beim Schulstreik am Ende

des Schuljahres und nun neuerdings zu Schulbeginn bewiesen. Nur in drei oder vier Schulsprengeln ist es überhaupt zu einem Schulstreik gekommen und erst jetzt laufen Agenten der »Südmärk« und ähnlicher Vereine von Ort zu Ort, um zum Monatsende einen »spontanen« Schulstreik der Eltern zu organisieren. Also nicht die Eltern, vielmehr die Südmärk und ihre Kreise sind es, die gegen die zweisprachige Schule Sturm laufen und durch Aufspaltung der Jugend neuen nationalen Hader im Lande haben wollen, weil sie sonst keine Existenzberechtigung hätten.

Sie sprechen von der angeblichen Gefahr der Slowenisierung. Aber wird man Slowene, wenn man auch die slowenische Sprache, die Sprache des zweiten Landesvolkes lernt? Mit der selben Begründung müssten wir Slowenen ja dann das Erlernen der deutschen Sprache ablehnen. Oder sind die Mittelschüler, die die englische oder französische Sprache lernen müssen, dadurch Engländer oder Franzosen geworden? Das gerede von der Slowenisierung durch die zweisprachige Schule ist ein offener Unsinn.

Eine Gefahr besteht jedoch und zwar die Gefahr neuer nationaler Kämpfe durch Schulentrennung! Und darum geht das Hetzen gegen die zweisprachige Schule! Unduldsame können ohne nationalen Hass und ohne nationalen Streit nicht leben.

Wir aber wollen endlich den Frieden im Lande und den Frieden zwischen den Nachbarvölkern! Der Weg dazu aber ist nicht das Auseinanderführen der Jugend in zwei verschiedene Schulen, sondern im Zusammenführen der Jugend, in der gemeinsamen Erziehung, im gegenseitigen Sichkennen- und schätzenlernen, im gemeinsamen gleichberechtigten Hineinwachsen in die Gemeinschaft zum Nutzen beider Landesvölker und zum Wohle der gemeinsamen Heimat — Kärnten.

Kako ustvarjajo „spontano voljo“ prebivalstva

(Nadaljevanje z 2. strani)

seveda ne velja več!), ker so bili vsi tako gromovito navdušeni, da se je že skoraj bliskalo od samih domovinskih čustev. Ta čustva so jim končno pomagala prebresti vsa medsebojna nasprotja in znašli so se na taki stopnji soglasnosti, da je prevzelo celo KP-jevskega odbornika — deželno vodstvo njegove stranke ga je moralo že večkrat opominjati, da njegovo zadržanje v podobnih vprašanjih ni v skladu s partijsko linijo! — in je v svojem navdušenju očital podlost vsakemu očetu, ki v »prisilni šoli ne bi videl krivice«. Sicer ne vemo, ali vidi ta patentirani demokrat »prisilnost« samo v dvojezični šoli ali pa v šoli sploh, saj velja zakon o šolski obveznosti tako za eno kot za drugo, pač pa smo mnenja, da nima ne v enem ne v drugem primeru niti najmanjše pravice, da bi kogarkoli zmerjal s podležem.

Ko je bila torej dosežena tudi soglasnost glede razdelitve zaslug (da je treba nastopiti proti dvojezični šoli, so si bili zbrani patrioti soglasni že od vsega začetka, saj je sklicatelj posvetovanja pravočasno poskrbel, da pridejo samo taki, pri katerih se ni treba bati, da bi imel ta ali oni tudi še svoje lastno mnenje, ki se morda ne bi stoddostno ujemale z mnenjem Kärntner Heimatdiensta), je močno zagrmelo in porodila se je — »spontana volja staršev«, o kateri vedo toliko povedati tisti, ki skušajo šolsko stavko prikazovati kot »spontan korak prebivalstva«. In ko je bila izbojevana ta veličastna zmaga nad lastno neenotnostjo, je zagrmelo še enkrat, ko so junaški bojovníki zagrozili, da bodo v danem trenutku podvzeli potrebne ukrepe, dočim jim je bilo konkretno glede šolske stavke še povedano, da bodo tozadevno prejeli točna navodila še od drugod (!). Čudimo se samo, da svoje domovinske manifestacije niso zaključili pred spomenikom »Ab-

wehrkämpferjev«, ki je bil že tolikokrat zlorabljen za strupene šovinistične in protislovenske demonstracije.

Trgovski potnik v domovinskih zadevah pa se je spet lahko vrnil v svoj glavni stan in nas ne bi presenetilo, če bi se njegovo poročilo o opravljeni misiji glasil, da je prebivalstvo šentjakobske občine 100-odstotno proti dvojezični šoli. To bi le odgovarjalo podobnim resolucijam in podpisnim akcijam, katerih uspehi so bili vedno skoraj stoddostni, saj organizatorjev nikdar niti malo ni bilo sram, ko so javnost skušali zavajati z očitnimi lažmi in umazaniam potvarjanjem dejstev, samo da bi dobili nekakšno opravičilo za svoj dvomljivi posel. Tudi primer St. Jakob namreč jasno kaže, kdo in kako ustvarja zlagano »spontano voljo« prebivalstva, hkrati pa tudi potrjuje pravilnost našega mnenja glede namenov in ciljev gotovih organizacij, na katerih protizakonito delovanje smo pristojne oblasti že večkrat zama opozarjali. Če oblasti kljub temu še dopuščajo nadaljnje rovarjenje in sabotiranje veljavnih zakonskih predpisov ter nebrzdano ščuvanje na narodnosno mržnjo, potem to samo dokazuje, da se ali na tihem strinjajo s tem početjem, ali pa imajo nacionalistični hujšaki tudi na merodajnih mestih že takšen vpliv, da so oblast, zakon in pravica v njihovih rokah le še igrača.

Eno kot drugo pa je za Avstrijo, ki se tako rada ponaša s svojo pravnostjo sila slabo spričevalo pred svetovno javnostjo in se bo moralo njeno odgovorno vodstvo resno potruditi ter z ustreznimi dejanji dokazati, da je Avstrija res demokratična in pravna država.

Sadna drevesca vseh vrst in sort,
za 20 % ceneje kot drugod, dobavi
drevsnica inž. Marko Polzer
pd. Vazar p. St. Vid v Podjuni —
St. Veit im Jauntal.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zveneče razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 13. september:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 16.20 Za mladino — 17.10 Glasbeni spored — 18.15 Vesela šoferska šola (slov.) — 20.30 Kozmična Evropa.

II. program: 9.00 Zaupne melodije — 11.00 Tako zveni na Tirolskem — 14.15 Melodije iz Manhattana — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.10 Lepa pesem — 18.10 Zabavni koncert — 19.35 Iz Verdijevih oper — 20.15 Koncert Kattinogovih kompozicij.

Nedelja, 14. september:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.00 Nedeljska glasbena promenade — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Nogometna tekma Avstrija — Jugoslavija — 17.20 Plesna glasba — 19.00 Športna poročila.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Pestri zvoki — 9.00 Operni koncert — 15.00 Sonce, poletje in glasba — 20.00 He, Cigan — 9.00 Doma je najlepše.

Ponedeljek, 15. september:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave, Trdi orehi (slov.) — 16.30 Religiozni indijski napevi — 18.40 Za ženo in družino (slov.) — 19.15 Od plošče do pligše — 20.15 V slučaju slučajja.

II. program: 15.30 Glasbeni cocktail — 16.30 Priljubljene koračnice in valčki — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Temna stran človeške duše — 19.30 Smetana: »Prodana nevesta«, opera.

Torek, 16. september:

I. program: 8.45 Bolnik in potrepljivost — 14.00 Poročila, objave, Pojemo in igramo (slov.) — 16.00 Zabavna glasba —

19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.17 Wagner: »Tristan in Isolda«, opera.

II. program: 15.00 Od Zagreba do Skoplja (šolska ura) — 15.30 Glasba iz filmov — 16.00 Oddaja za žene — 17.15 Brali smo za vas — 20.00 Pestra oddaja.

Sreda, 17. september:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave, Kar želite, zaigramo (slov.) — 15.45 Smrt in vstajanje — 16.00 Z vsega sveta — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 20.15 Lepe melodije, lepi glasovi.

II. program: 9.35 Poznana dela, znameniti interpreti — 15.30 V duru in molu — 16.30 Polke, valčki in počasni valčki — 17.55 Popoldanski koncert — 19.30 »Tukaj sem, oče«, slušna igra.

Četrtek, 18. september:

I. program: 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave, Iz znanih oper (slov.) — 16.00 Južni zvoki — 16.30 Eva in čudežna veriga — 18.20 Za delavce — 18.40 Kmečka oddaja — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.15 O čudakih in navihancih — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Vesele melodije — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Zaljubljene gosli — 17.15 Perspektive in horizonti — 17.40 Ljudje, ki so postali pojem — 17.55 Popoldanski koncert — 19.30 Kdo je kdo — 20.00 Pozor, snemanje!

Petek, 19. september:

I. program: 8.45 Glasba in narečje iz Koroške — 14.00 Poročila, objave, Okno v svet in zabavna glasba (slov.) — 16.00 Glasba Nika Dostala — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Prosti čas je dragocen — 20.15 Ko se vrata zaprejo.

II. program: 8.10 Z veselo godbo — 15.30 Za ljubitelje popevk — 16.30 Veselo in razpoloženo — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Popoldanski koncert — 19.45 Za ljubitelje gora — 20.00 Iz nemških operet — 21.00 Ljuba družina.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 13. september:

5.00 Peter spored — 8.05 Mladina poje — 9.00 Iz opernega sveta — 10.10 Da bi bila liepa ura... — 11.00 Zabavni potpourri — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Pisani zvoki izpod zelenega Pohorja — 13.57 Operetna in lahka glasba — 14.30 Voščila — 16.00 Ura ritmov in popevk — 17.10 Pester

glasbeni spored — 18.00 Radijski leksikon — 18.15 V permi in plesu po Jugoslaviji — 18.45 Okno v svet — 20.00 Zabaven sobotni večer.

Nedelja, 14. september:

6.00 Venček domačih melodij — 7.35 Polke in valčki — 8.00 Buck: Zgodba o Len Mej (igra) — 9.03 Ponovitev četrkovnega večera pesmi in napevov — 12.00 Voščila — 13.45 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.15 Iz operete »Mala Floramy« — 16.15 Glasbeni mozaik — 17.15 Twain: Pogodba o govedini — igra — 20.00 Varieté na valu 327,1 m — 21.00 Glasba za prijetno razvedrilo.

Ponedeljek, 15. september:

5.00 Pisan spored — 8.05 Glasbena matineja — 9.20 Narodne pesmi — 10.40 Zabavne melodije — 11.35 Ena prička priletela... — 12.00 Hitri prsti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Godba na pihala — 14.00 Glasbena medigra — 14.35 Voščila — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Iz arhiva zabavne glasbe — 20.45 Pisatelji o sebi.

Torek, 16. september:

5.00 Jutranja glasba — 8.40 Potopisi in spomini — 9.00 Popevke in melodije — 10.10 Priljubljene zborovske skladbe — 10.35 Po zvenečih kaskadah — 11.00 Za dom in žene — 11.15 Tri operne medigre — 11.30 Oddaja za otroke — 12.00 Ljubca povej, povej... 12.15 Kmetijski nasveti — 14.15 Beli se jadro... — 14.30 Zanimivosti — 14.45 Veseli godci — 16.00 Popevke in ritmi — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Koncert zborov Slo. filharmonije.

Sreda, 17. september:

5.00 Pisani spored — 8.05 Iz Slovenije v Makedonijo — 10.10 Svet v orkestralnih barvah — 11.00 Znanje in melodije — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Slovenske narodne — 12.45 Igra kmečka godba — 14.35 Vesela godala — 16.00 Koncert po željah — 17.10 »Zaplešiva babica« — 17.35 Majhna revija popevk — 18.20 Francoske narodne — 20.00 Faust.

Četrtek, 18. september:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Pisana paleta — 9.20 Pri čeških zabavnih ansamblih — 10.10 Po belokranjskih livadah — 11.00 Popevka v popevko — 11.30 Oddaja za cibabene — 12.15 Kmetijski nasveti — 14.00 Poje zabavni zbor — 14.15 Radijski leksikon — 14.30 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.10 Napolitanske pesmi — 17.30 Pesmi iz filmov in glasbenih revij — 20.00 Zabavne melodije 1958.